

Oost EN West

H. M. de Koningin tussen twee aanstaande Indische staatshoofden: Z.Exc. Soekawati van Oost-Indonesië en Z.Exc. Hamid van West-Borneo.

40e jaargang no. 20 - 10 October 1947

Losse
nummers

30 cts

N.V.
P. F. van Vlissingen & Co's
Katoenfabrieken
Helmond

NEDERLANDSCH INDISCHE
HANDELSBANK, N.V.

AMSTERDAM
Singel 250
ROTTERDAM
Mathenesserlaan 235
's-GRAVENHAGE
Lange Vijverberg 11

**Behartiging van
Uw belangen
in Indië en het
Verre Oosten**

DEVIEZENBANK

10 October 1947 40ste Jaargang Nummer 20

Officieel Orgaan
der
Koninklijke Vereeniging

OOST en WEST

Beschermer
Z. K. H. Prins Bernhard der Nederlanden

De Koninklijke Vereeniging „Oost en West” streeft er naar bij het Nederlandse Volk kennis te kweken van en belangstelling te vergroten in de Gewesten overzee. Zij geeft een veertiendaags orgaan uit, onder redactie van het dagelijks bestuur waarin artikelen worden opgenomen die actuele vraagstukken de overzeese gewesten betreffende, behandelen.

Redactie en administratie: Dr. Kuiperstraat 5,
's-Gravenhage, Tel. 115936, Giro 14574.

Uitgave Three Castles, Vondelstraat 11d, A'dam,
Tel. 81909

Drukker: Schefferdrukkerij, Dordrecht.

Abonnementen kunnen op ieder tijdstip ingaan en eindigen op de laatste dag van het kalenderjaar. Indien een abonnement niet is opgezegd 14 dagen vóór het einde van het kalenderjaar, wordt het geacht stilzwijgend te zijn verlengd. Aanmelding voor het lidmaatschap kan geschieden aan de administratie der Vereniging dr. Kuiperstraat no. 5 te 's-Gravenhage. De contributie bedraagt f 6.— per jaar, waarbij het abonnementsgeld voor het officieel orgaan „Oost en West” is inbegrepen. Donateurs minimum f 10.— per jaar.

Advertenties: Alle gegevens worden op aanvraag gaarne verstrekt door de Uitgeverij, Vondelstraat 11d, te Amsterdam, telefoon 81909

UIT DE INHOUD:

	pag.
De Landdag te Hilversum	3
Toespraak van de wedono van Karahketintang ..	5
Zij gaven hun leven	6
Atjeh. Een vaandel keert terug	7
Land van honger	7
De zware taak onzer soldaten	8
Indisch Allerlei	10
Een „zuiveringsactie” van het Rode Kruis	13
Het Verre Oosten	14
Kroniek van Curaçao	15
Verenigingsnieuws	17
Een leerzame order	17
Oost en West Kalender 1948	17

De Landdag te Hilversum

Het was prachtig herfstweer, toen onze Vereniging Zaterdag, 27 September, haar landdag hield in het Sportpark te Hilversum voor ongeveer een duizendtal leden en belangstellenden - een bijeenkomst, die als een aangename herinnering nog lange tijd zal blijven voortleven bij hen, die haar bezochten en die de pers noemde een geslaagde landdag van „Oost en West”.

Uit verschillende delen des lands waren de vertegenwoordigers van „Oost en West” gekomen naar de hoofdstad van 't Gooi, om te getuigen van hun verbondenheid met de tientallen miljoenen bewoners der Overzeese gebiedsdelen.

Zulke dagen zijn goed voor onze Vereniging! Toch hadden wij vurig gehoopt, dat het aantal bezoekers in het Sportpark enige duizendtallen groter zou zijn geweest om te luisteren naar de woorden van de vooraanstaande sprekers van deze dag, de Hoofdvlootpredikant Ds. J. H. Sillevius Smitt en kapitein A. Bos Jr., voorzitter van de Vereniging „Band Nederland-Indië”. Laat ons niet blind zijn voor de realiteit! De duizenden, zich verdringend buiten het Sportpark te Hilversum, kwamen voor een gratis-voorstelling van de opstijging van de luchtballon „Rambaldo”, en niet om te horen, wat daar leeft en streeft in de Tropen. Een vingerwijzing voor de Koninklijke Vereniging „Oost en West”, dat haar taak bij langena nog niet is beëindigd, dat zij nog jaren en jaren krachtig haar propaganda zal dienen te voeren om het Nederlandse volk Indië-minded te maken. De winst van deze dag voor de Koninklijke Vereniging „Oost en West”? Enige weken heeft de pers zich beijverd de nodige bekendheid aan de Vereniging aan deze landdag te geven. In het bijzonder willen wij hier noemen de directie van het dagblad „Gooise klanken”, dat bovendien een belangrijk aandeel heeft gehad in de voorbereiding en prijzenverzorging van de ballonwedstrijden: 1e. op welke hoogte wordt de wimpel uit de ballon geworpen? 2e. waar landt de ballon?

Toespraken

Een terugblik werpend op het programma: Bij afwezigheid van onze algemeen voorzitter, de heer Ch. J. I. M. Welter, sprak de vice-voorzitter van onze Vereniging, de heer F. van Peski. Daarna las de heer C. H. W. van der Ven, voorzitter van de afdeling 't Gooi, voor de microfoon van de A.V.R.O. de rede van de heer Welter, welke werd uitgezonden Zondag 28 September.

Als aanvulling op de rede van de heer Welter dankte de heer van der Ven allen, die hadden medegewerkt aan het welslagen van deze dag. Tevens behandelde hij in het kort de doelstelling van onze Vereniging, de middelen om daartoe te geraken en de instellingen van de Koninklijke Vereniging „Oost en West”. Tenslotte deed hij een vurig beroep op het Volk van Nederland de ijskorst van onaandoenlijkheid voor de ontzaglijke gebieden van het Rijk Overzee te doen smelten en te komen tot de Koninklijke Vereniging „Oost en West”. Terwijl de grote luchtballon gevuld werd met gas, dat door een slurf van zeildoek vanuit een groot aantal stalen cylinders in het gevaarte geperst werd, beklom Ds. J. H. Sillevius Smitt het spreekgestoelte en hield een enthousiaste rede over de mannen van de Koninklijke Marine en de Mariniers. Hij beschreef een actie in de Straat van Bali en illustreerde met vele details de moraal van onze troepen, die strijden als waar-

achtige en onverschrokken Nederlanders en als Christenen. „Zij strijden — zoals in het Wilhelmus staat — in der gerechtigheid”. Ds. Sillevius Smitt vertelde van de bezetting van het spookeiland Madoera en de laatste dag van de politionele actie. Hij beschreef de gevaren, daaraan verbonden. De mijnen, die bij honderdtallen verspreid lagen, in trossen en in bomen hingen. De Booby-traps, die in ieder huis, iedere hut te vinden waren. „Als ik ooit nog eens in moeilijkheden kom, dan weet ik tientallen, nee honderdtallen, waarop ik zou kunnen bouwen. Onverschrokken kerels en eerlijke soldaten, die het beste voor hebben met het schone rijk van Insulinde en die hun tegenstanders humanair behandelen en niet van moord- of wraakzucht vervuld zijn”. Boeiend beschreef de vlootpredikant een landing met aircrafts, de slagorde en het gevecht op een der stranden en eindigde zijn, meermalen door applaus onderbroken rede, met de wens, dat Nederland en Indonesië wederom in hecht verband voor de toekomst verenigd mogen worden.

Vervolgens sprak kapitein A. Bos Jr. nog over de geest, die in het leger heerst. Over het enthousiasme, waarmee de jongens, die naar Engeland gedroost waren en de velen, die zich daarna bij de Landmacht voegden, hun deel hebben bijgedragen en nog bijdragen om een legermacht op te bouwen, waarop ons land trots kan zijn.

Kapitein Bos vertelde enkele staaltjes van de vaderlandsliefde, die onder de jongens leeft en hield een hartelijk pleidooi om de jongens, die in het leger dienen niet te verguizen, doch op te nemen in de zorg en het medeleven van ons gehele volk.

De vlootpredikant, Ds. Sillevius Smitt, aan het woord

Tenslotte laten wij hier de tekst volgen van de rede van onze voorzitter, de heer Ch. J. I. M. Welter.

Rede Welter

Het spijt mij meer dan ik U zeggen kan, dat ik op deze landdag van „Oost en West” niet aanwezig kan zijn, omdat andere plichten mij elders roepen. Nu ik niet door het gesproken woord U van mijn belangstelling kan doen blijken, wil ik dit althans doen door het geschreven woord. Ik weet, dat dit een onvoldoende compensatie is en ik bied U er dan ook mijn verontschuldigingen voor aan, dat ik niet meer kan doen. Een vereniging als de onze, die geestelijk in zo belangrijke mate georiënteerd is op „de Oost”, beleeft in deze dagen sombere ogenblikken. Wij hebben zo vele jaren lang gearbeid, geduldig en volhardend aan het versterken van de banden, die tussen Nederland en Indië in de loop der eeuwen zijn ontstaan. Versterking langs de weg van beter begrip en meer kennis en daardoor meer waardering over en weer, die tenslotte de enige band is die blijvend kan zijn, omdat hij ontstaan is uit het beste, wat in 's mensen gemoed leeft: uit kennis geboren waardering van de ene mens voor de andere, van het ene volk voor het andere. Bestaat er aanleiding te wanhopen aan het succes van ons streven voor de toekomst, nu ons vijandige krachten in Indië de boventoon voeren? Ik zeg U met volle overtuiging: neen. Neen, omdat die vijandige krachten, voortkomende uit een smalle laag der inheemse maatschappij, die enerzijds materieel gewin nastrevend, anderzijds onder communistische opruiing, zich heeft opgeworpen als de vertegenwoordigers der volkeren ginds, dit niet zijn en nimmer geweest zijn. Dit is van onze zijde uit en terna betoogd en in de laatste maanden is dit nu eigenlijk wel vrij algemeen erkend en toegegeven. Dit is winst en een hoopvol teken. Het is duidelijk: „la vérité est en marche et rien ne l'arrêtera”.

Neen, zeg ik ook, omdat ik het rotsvast vertrouwen heb in onze roeping en onze taak in het Oosten, die niet alleen niet afgelopen, maar, naar mijn visie, ternauwernood hun zegenrijke werking in een begin van uitvoering hebben doen gevoelen. Vergeet nimmer, dat de z.g. ethische politiek, die onze zedelijke plicht vastlegde de volkeren ginds op te voeren tot een hoger geestelijk en stoffelijk peil, eerst van 1901 dagtekent. En een stelselmatige bevordering en uitbreiding van het lager onderwijs eerst van 1907! Wij moeten geloof hebben in onze roeping, een geloof, dat bergen verzetten kan, de bergen van onkunde en misverstand, van domheid ook, de bergen van naijver en afgunst van vreemden op het werk van het kleine Nederland in het geweldige gebied, dat wij eens zo trots Nederlands-Indië noemden. Dat geloof kunnen wij putten uit onze geschiedenis, uit onze voorgangers, uit het grandioze werk, dat zovelen van ons voor hun ogen zagen ontstaan en groeien. Wie kan geloven, dat dit alles voor goed voorbij zou zijn? Wie kan geloven, dat ons volk als een gedoofd vuur of een verdorde beek, niet meer de krachten zou kunnen voortbrengen, om het werk voort te zetten, dat onze voorgangers onafgedaan moesten laten liggen? Zouden bij de tegenwoordige generatie ontbreken de inspiratie, het genie en de geestkracht, die in zo ruime mate aanwezig waren in de vorige? Gij weet, dat dit niet waar is, niet waar kan zijn.

Welnu, dan is er ook geen reden voor wanhoop, noch voor somberheid. Ernst past bij de huidige toestand, ernst gepaard aan dat geloof in ons zelf, waarover ik zoeven sprak. En uit die combinatie moge voor „Oost en West” voortspruiten de vaste wil om door te gaan op de gevolgde weg, in de vaste en diepe overtuiging, dat wij een edel, groot en goed werk doen voor Nederland en voor de Indië. Moge deze gedachte deze landdag inspireren en maken tot een goede dag voor U allen.

De luchtballon zweeft boven het terrein

Ballontocht

Intussen was de ballon reeds startklaar gemaakt. Tientallen jongelui hielden de zandzakjes in het oog, die het gevaarte op de grond hielden. Een aantal agenten onder leiding van Commissaris van Veen zorgde, dat de veiligheidsmaatregelen uitgevoerd werden en buiten de poorten van het Sportpark stond de brandweer gereed om onmiddellijk te hulp te kunnen schieten. Doch dit was overbodig. De ballon hield enkele kabelvluchten, waarbij tientallen enige minuten in het luchtruim zweefden. Nadat balloncommandant J. Boesman nog in enkele woorden het genot van het ballonvaren had geschetst en iets had verteld over de te maken tocht, koos het gevaarte onder de tonen van het Wilhelmus en het gewuif van de toeschouwers het luchtruim, bemand met het echtpaar Boesman en een tweetal andere luchtreizigers, tot ongeveer 80 m., waarna het gevaarte met een snelheid van pl.m. 10 km per uur afdreef in de richting Bilthoven, achtervolgd door een aantal motorrijders en een jeep, die deelnamen aan de vossenjacht, uitgeschreven door de Motorclub Gooiland. De hoogte van de ballon op het moment, dat de Oranje wimpel werd uitgeworpen, bedroeg 98 m. Later vernamen wij, dat de ballon, die om 4 uur te Hilversum was opgestegen, om 7.05 uur was gedaald in de omgeving van het plaatsje Werkhoven (tussen Bunnik—Wijk bij Duurstede).

toespraak

van de wedono van

Karahketintang

31 Augustus 1947. Soerabaia vlagt ter ere van de verjaardag van Koningin Wilhelmina. Er zijn optochten, sportwedstrijden. Kinderen trekken zingend met rood-wit-blauwe vlaggen en oranje sjerpen door de stad. Er is het Openbaar gehoor en er worden toespraken gehouden door de civiele- en militaire autoriteiten. Bijna op hetzelfde ogenblik beklom een eenvoudige Indonesiër het primitieve podium, dat was opgericht op de binnenplaats van een fabrieksterrein, gelegen in het Zuiden van Soerabaia. Er was versiering aangebracht; vlaggen wapperden in het Oranjezonnetje, dat al vrij fel stond te branden. En om het podium stonden de arbeiders met hun vrouwen en kinderen geschaard. Zij hadden hun mooiste baadjes en sarongs aan ter ere van het feit van Sri Baginda Wilhelmina. De kinderen glunderden in het vooruitzicht van de spelen en wedstrijden.

De gamelan liet haar zwaar dreunende klanken horen, afgewisseld door glasheldere toontjes, die zich schenen op te lossen in het stralende zonlicht.

Op het podium stond de wedono van Karahketintang, wien was verzocht een woord te richten tot de fabrieksarbeiders, omdat zij deel uitmaakten van zijn ressort en als zodanig ook aan zijn zorgen waren toevertrouwd.

De wedono hief zijn hand op en verzocht daarmede om stilte; het geroezemoes van stemmen verstomde, de gamelan zweeg. Toen richtte de wedono van Karahketintang in het laag Javaans het woord tot zijn mensen, daarmede te kennen gevende, dat hij tot hen sprak niet als autoriteit, doch als één van hen, als één, die evenals zij, wist wat Japanse overheersing betekende, die de overgang had beleefd naar wat er nu was.

„Mensen,

Zo direct gaan jullie feestvieren. Ik zie dat er voorbereidingen zijn getroffen voor verschillende volksspelen, de gamelan met dansmeisjes, een toneelgezelschap, alles is aanwezig, terwijl het ook aan voeding niet ontbreekt. Weet wat dit zeggen wil, mensen: voeding, waar zo vele van jullie en mijn landgenoten naar snakken.

Want al beseft gij het misschien niet, jullie moogt je rekenen onder de uitverkorenen, dank zij de eerlijke en oprechte bedoelingen van deze Regering met alles wat daarbij behoort. Neem gerust van mij aan, dat het er voor diegenen, die leven in de „vrije Republiek” niet zo rooskleurig uitziet, ook al wordt er stevig „merdeka” geroepen. Maar hoe kan daar toch ooit wat worden bereikt, zolang een troepje, op eigen belang uitzijnde, schoolmeesters en krantenmensen zichzelf opwerpen tot generaals, ministers, enz., functies, die een jarenlange ervaring eisen, nog afgezien van de vereiste studie. Deze egoïsten hebben elke eerlijke samenwerking met de Nederlanders van de hand gewezen, wel wetende, dat het dan met hun winstgevend bedrijf afgelopen zou zijn, maar hiermede werd door hen tevens, het volksbelang, dus ook jullie belang met voeten getreden. Als reden voor de terugwijzing der samenwerking wordt veelal door hen opgegeven het koloniale systeem, waaronder wij ruim 300 jaar zouden hebben gezucht. Landgenoten, wacht met het trekken van conclusies, totdat gij het volgende hebt gehoord!

Trekt eens de vergelijking tussen dit z.g. „300-jarige koloniale juk” en de slechts 4-jarige overheersing van Japan, het Aziatische land, dat overal te pas en te onpas propaganda maakte met de leuze „Azië voor de Aziaten”.

Wat hebben deze voorvechters van het Aziatische vrijheidsideaal ons in feite gebracht?

Zij hebben hier meer dan verschrikkelijke toestanden ge-

schapen: ons land en ons volk worden, zowel in letterlijke als in figuurlijke zin uitgemergeld. Een vrije meningsuiting bestond niet voor deze vrijheidskampioenen. Het economische leven werd door hen geheel ontwricht. En wat was de waarde, die zij toekenden aan een niet Japans mensenleven?

Dat kunnen de romusha's onder U me vertellen en de krijgsgesvangenen en geïnterneerden. De spot werd gedreven met geloof, zeden en gewoonten, aloude begrippen, kortom met alles wat niet Japans was, ook al was het Aziatisch. Onze adelstand en geestelijkheid werden gedwongen de patjol te hanteren, teneinde de toen reeds zuchtende Japanse oorlogsmachine op gang te houden. Vergelijk dit alles nu met wat gebeurde in het 300-jarige „koloniale onderdrukkingstijdperk”. Kwam het in dit tijdperk voor, dat iemand met een loon van f 50.— per maand voor een sobere maaltijd f 1.50 moest betalen, voor een hemd van zeer slechte kwaliteit f 5.— en voor een ordinaire sarong f 60.—?

Is het tijdens het „koloniale schrikbewind” wel eens voorgekomen, dat noch have, noch goed veilig waren en dat de gezagdragers onze vrouwen misbruikten?

Neen mensen, bij logisch denken, moet gij tot de conclusie komen, dat dit z.g. „schrikbewind” jullie heeft gebracht tot wat je nu bent. Het is dit „verfoeide schrikbewind” geweest, dat jullie weer heeft teruggebracht naar je geboortegrond, aan een betrekking heeft geholpen, waarbij voor voeding, kleding en huisvesting wordt gezorgd. Het is deze Nederlandse Regering geweest, die jullie van uitgeteerde schepsels weer heeft gemaakt tot menselijke wezens met levensvreugde. En nog steeds is dezelfde Regering van onze geëerbiedigde Koningin Wilhelmina, wier verjaardag wij heden herdenken, bezig voor ons te vechten in de letterlijke zin van het woord. Zij doet dit om ons vrij te houden van corruptie en terreur, die bedreven wordt, nu niet meer door de zo gesmaide en verfoeide Japanners, maar door onze eigen volksgenoten. Ja, door mensen van ons eigen volk, ons eigen bloed, onze eigen kleur.

Was het Japanse bestuur slecht, het Republikeinse is immoreel. Hadden de Japanners een lage mentaliteit, in de Republiek kan van mentaliteit niet eens meer gesproken worden. En wat is de Japanse terreur vergeleken bij de vloedgolf van bloed en ellende die nu over ons land en volk trekt, veroorzaakt door de Republiek, waar alles gebaseerd is op eigen belang, met als gevolg leugen, bedrog, terreur, moord- en doodslag. Het volk durft niet voor haar mening uit te komen tegenover verblinde dwazen, die zich door een stel immorele volksmenners, met niets anders dan winstbejag voor ogen, laten ophitsen om de royaal door de Nederlander toegestoken helpende hand niet te aanvaarden. Roof, moord, ontvoering, brandstichting, e.d. worden samengevat in de heldhaftige benaming „vrijheidssrijd”.

Mensen, (en nu ging de wedono van Karahketintang over in het hoog Javaans, aldus zijn volk als autoriteit aanmanend) ik ben landgenoot van jullie, maar zie en hoor uit hoofde van mijn ambt meer. Neemt deze raad van mij aan: Werkt zo goed mogelijk, teneinde ook een steentje te kunnen bijdragen tot de verbetering van het lot van ons volk, van jullie en van mijn bloed. Werkt samen met de Nederlanders en laten wij met hen ons toekomstig huis bouwen, tot heil van maatschappij, land en volk! En roept nu tijdens de slamatan de hulp der Allerhoogste in bij jullie pogen tot opbouwen. Doet dit en ik zal tevreden en gerustgesteld zijn. Vergunt mij nu te gaan”.

Aldus besloot de wedono van Karahketintang zijn rede.

Zij gaven hun leven...

Terwijl men beraadslaagt, onderhandelt en confereert waken onze soldaten. Alles wat in Indië nog aan goeds beproefd wordt is alleen mogelijk door het werk van onze soldaten. En dagelijks sneuvelen zij... Wij willen voor éénmaal een gehele pagina wijden aan een dodenlijst. Het zijn de doden, die vielen in de

periode van 10 tot 30 Augustus 1947. De lijst werd opgenomen in het Indische soldatenblad „De Wapenbroeders“. Men zal willen bedenken, dat deze mannen zijn gesneuveld tijdens de wapenstilstand, die 4 Augustus werd gesloten... Men zal mede willen bedenken, dat deze mannen hun leven gaven voor Indië en voor Nederland

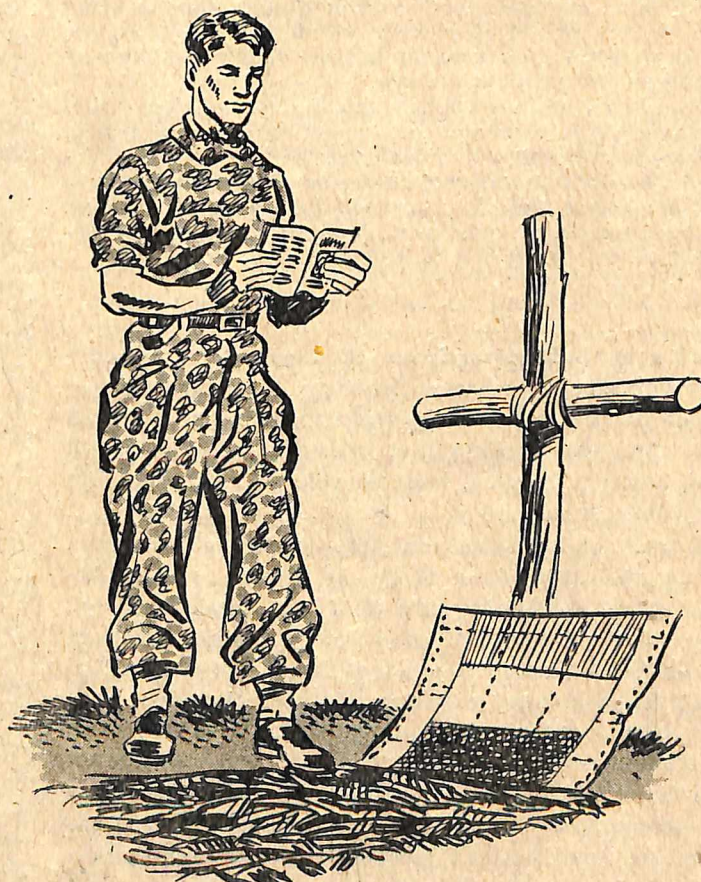
K. L.

Sergt. KORSTEN, B. P. 250901000
Korp. RUITER DE, J. W. 7021
Korp. NOORDMAN, W. 260121215
Korp. JONG DE, G. 320927
Korp. STRIEN VAN, L. 270324000
Sold. ekl. SNIJDERS, J. 240110007
Sold. ekl. MOUWEN, A. W. 230310007
Sold. L'AMIE, G. 250405226
Sold. BIJL, L. 251026075
Sold. MULLIGEN VAN, L. 250426000
Sold. ROOS, J. 250618048
Sold. BOUIUS, T. J. 260210061
Sold. BASTIAAN, S. 250124022
Sold. SCHANS, v.d. A. 251205102
Huzaar LAAR VAN, Z. 270214030
Sold. LOEFFEN, J. H. J. 230405000
Sold. LEERMAKERS, J. M. 260522013
Sold. PASKE te, J. 251223045
Sold. HAZEU, A. 270327007
Vaandrig STEUF, T. 1899987
Sold. TERPSTRA, K. 280422001
Sold. SCHEEPERS, M. 261195087
Sold. ROOY VAN, P. A. M. 250816128
Sold. WILLEMS, P. J. 250113113
Sold. KRONSHORST, J. 260813006
Sergt. BLETTERMAN, G. 180221003
Tit. BRAND, A. A. 6368
Korp. VERDEGAAL M. P. 250503128
Korp. VERVUURT, Th. L. G. 250306144
Sold. MAAS, C. J. 260408043
Sold. MEYER, G. 260908082
Sergt. HETTEMA, D. J. 211012007
Sold. VERBERNE, P. 280126001
Sold. ekl. HOEP., M. 251008184
Sold. ekl. BEIKEL, H. 260501019
Sold. BOESCHOTEN, M. L. 260821158
Sergt. KOOL W. 321047
Sold. DAMSTEEG, C. 270217080
Sold. SMIDT, J. 251113064
Sold. ekl. POLMAN, A. G. 260716204
Sergt. Maj. VOLBERS, G. 170501004
Sold. OVERMEER, P. C. 260203094
Sold. BRINK v. d. J. 251031120
Jager WOLSWIJK, H. 260709131
Sold. ekl. BIJL, A. 261117040
Sold. ekl. VERHAGEN, C. 260819009
Sold. ekl. FOUADRINE, A. J. 250315085
Sold. FRANCKE, A. 250502108
2e Luit. HAANEN, L. C. 250724079
Sold. DOES, J. 251125102
Sergt. EL, v. d. H. 250507128
Sold. DE KRAKER, J. L. 250327153
Sold. LEEGWATER, J. C. 230331002
Sold. ekl. BENNE, L. 240315004
Sold. EGGENKAMP, C. W. 251028161
Kapt. DIEPERINK, A. H. M.
S. M. I. ROSIJN, G. B. 211118003
Sergt. ELBERS, J. B. TH. 230518005
Korp. THEUNISSEN, T. C. 260915094
Korp. WOLF, H. J. 180501002
Sold. ekl. COURTENS, H. A. 270525001
Sold. ekl. BELO, A. 270825073
Sold. ekl. TIMMER, M. 210823001
Sold. ekl. ROELOFS, K. 250311084
Sold. ekl. VRIES, de F. 230507005
Sold. ekl. ZABELHOFF, G. J. 271113034
Sold. ekl. ENGH, v. d. A. 305007

(vermist)

KNIL

Tim. sold. ekl. der Infie.
PATTINASARANY, S. 21346
Tijd. elt. Infie. AAREM van L. Ph.
Men. sold. tkl. Infie. KAWALO, C. K. 10466930
Amb. sold. ekl. Infie. RINSAMPESSY, Ch. 27798
Amb. sold. tkl. Infie. MALAWAU, S. M. 28105
Men. sold. tkl. SOERENTOE, E. K. 11467574
Mil. sold. ekl. Inf. PERSIJN, H. 71613
Mil. sold. tkl. AAT. RABE, H. E. 8145/A
Sold. ekl. Inf. SIMON, G. 14697 K.
Korp. Para Tpn. TRAPMAN S. 93178
Amb. sold. tkl. WATTIMURY H. M. W. 6468661 K
Sold. tkl. Inf. FERDINANDUS, Chr. 6468515 K
Amb. mil. sold. tkl. Inf. EFRUAN, D. 212923
Jav. sold. tkl. PONIMIN 38279
Mil. kpl. Paratrpn. POLNAJA, M. 2936/A
Chin. sold. tkl. Inf. CHO TIAW SOEN K. 12469371

Sold. BERG, v. d. J. H. 250105127
Sold. HEMMES, L. 250115146
Sold. HEINEN, H. E. 260906070
Sold. BEEKVELT, G. J. 270621068
Sold. GUICHELAAR, H. 250830058
Sold. BUISMAN, S. 250927010
Sold. BOONSTRA, M. 250830024
Sold. LUYTEN, J. 301210
Sold. HUYSMANS, P. W. 250930113
Sold. WILDENBERG, van H. 250809020
Sold. PRINS, A. 250730113
Sold. BALDER, J. 251107128
Sold. KOOPER, J. 250810016
Sold. HEEK, P. 250310005

ATJEH

Een vaandel keert terug

Het heeft Hare Majesteit de Koningin behaagd, de Kapitein der Infanterie van het Koninklijk Nederlands-Indische Leger L. Chr. G. F. Onvlée te benoemen tot Ridder in de orde van Oranje-Nassau met de zwaarden, als erkenning van de door hem bewezen uitstekende diensten door in

1942 het Vaandel van het Korps Marechaussée op beleidvolle wijze uit handen van de vijand terug te krijgen en met bijzondere toewijding en trouw, met risico voor zijn persoonlijke veiligheid gedurende de gehele krijgsgevangenschap verborgen te houden en als een kostbaar pand te bewaren tot de dag der bevrijding.

In „Wapenbroeders“ schrijft K. d. W. naar aanleiding van dit bericht o.m. het volgende:

Weet je nog, vier jaar geleden, in die gammele bamboehut in Burma.... toen je mij het verhaal vertelde van de wanhopige strijd van het Korps Marechaussée in Noord-Sumatra. Nadat het Leger op Java reeds had gecapituleerd, dachten jullie nog niet aan overgave. Integendeel, stap voor stap terugtrekkend naar het door heuvels en bergen omsloten binnenland, wilden jullie de strijd voortzetten, hopen de van daaruit de guerilla te voeren totdat de beloofde geallieerde steun komen zou.... En bij Blang Kedjerèn, kwam de overgave — wellicht de méést eervolle overgave in de gehele Nederlandse krijgsgeschiedenis.... De Japanse bevelhebber verbleekte van woede en schaamte, toen hij zag hoe weinigen dit „kleen hoopken“ telde....

Weet je nog, hoe je mij vertelde, dat je van spijt en ergernis wel had kunnen huilen om het verlies van het Vaandel, het trotse, fiere Vaandel van het Korps Marechaussée, dat door een noodlottige samenloop van omstandigheden in 's vijands handen was gevallen. Je tobde er over, als over het verlies van iets wat je persoonlijk heel dierbaar was, — en dat is het immers ook, dit oude Vaandel dat een bijna honderdjarige traditie vertegenwoordigt. En toen, op eenmaal zag je je kans; tezamen met andere trophoeën werd het Vaandel in een houten kistje verpakt, om naar Tokio te worden gezonden. Je bedacht je geen moment: het Vaandel eruit nemen en het kistje weer sluiten was het werk van een ogenblik. Maar dit was niet alles. Door het verrichten van deze daad, het gevaar voor je eigen veiligheid niet achtend, had je een geweldige verantwoordelijkheid op je genomen. Door vrijwillig de zorg voor het Vaandel te aanvaarden, was je er voor aansprakelijk zolang de nacht der vreemde overheersing duurde. In Burma, waarheen de Jap ons als slavenarbeiders aan de beruchte Dodenspoorweg had gedeporteerd, leerde ik je kennen. Het vertrouwen groeide en eens op een dag vertelde je mij het geheim van het Vaandel, dat je verborgen hield in die gammele bamboehut in de modder van Burma.... En op een stille plek hebben wij samen eerbiedig gestaard op die lap goud-gele zijde met de daarop geborduurde gekroonde letter W, — de W van Wilhelmina.... En even eerbiedig hebben wij voorzichtig het wit-émaille Ridderkruis der Militaire Willems Orde betast, dat aan het Vaandel is gehecht als beloning voor de vele uitstekende daden van moed, beleid en trouw, door het Korps Marechaussée bedreven.... De weken werden maanden en de jaren regen zich aaneen. En nog was het einde niet. Naarmate de oorlogskansen keerden, werden de Jappen — beducht voor spionage — strenger in hun contrôle op onze schamele bezittingen. Elk moment kon de Kempei ons overvallen en onze spullen nazoeken op het bezit van geheime radiozenders,

wapens, geschriften en andere contrabande. Je dacht heel slim te zijn, door het Vaandel in je hoofdkussen te naaien. Totdat op zekere dag de Jap de hoofdkussens ging opensnijden.... Op een avond tegen donker worden — 'n uur, waarop de kans van barang-onderzoek gering was — haalde je het Vaandel uit je hoofdkussen om het ergens in een stevige bus te begraven. Juist op dat ogenblik gebeurde het fatale, wij moesten in de loopas de hutten ontruimen en buiten aantreden voor een onverwachts appèl.... Het kon niet ongelukkiger treffen. Waar moest je het Vaandel zoo gauw verstoppen? Je bedacht je niet lang, je vouwde de kostbare lap snel op en deed haar in.... Toen er zo'n gele aap in jouw buurt kwam, voelde je je blijkbaar niet erg op je gemak met dat Vaandel onder je hoed, die dwaas hoog op je hoofd stond. In plaats van roerloos stil te staan, zoals de Jap eiste, stond je te draaien in het gelid. Pats! daar had je een klap om je oren te pakken, je hoed was door de slag helemaal scheef op je hoofd komen te staan en het scheelde een haar, of hij was met Vaandel en al voor de voeten van de Jap gerold....

De Goede Geest, die soms, héél soms, over arme krijgsgevangenen waakt, was je echter genadig en behoeftte je voor het allerergste. Met het Vaandel nog steeds onder je bamboehoed en met een opgelucht gemoed verliet je tien minuten later de appèl-plaats, zij het ook met knikkende knieën.... Voor de zoveelste maal was je weer door het oog van een naald gekropen!

LAND VAN HONGER

We zijn op Madoera. We hadden Madoerezen gezien, die, hun laatste restje energie gebruikend, in het nachtelijk donker overgestoken waren naar Soerabaja. Skeletten in lompen. Nederlandse eenheden zijn nu enige weken op Madoera. In de vroege morgen varen we naar de overkant. Tien minuten later wordt de landingsklep neergelaten en stappen we de pier op. Na enkele stappen zien we de eerste 15 cm granaat, welke in de pier is gegraven. De kop is echter gedemonteerd, dus is het moordtuig ongevaarlijk geworden. Het transport, dat ons naar Bangkalan moet brengen, laat even op zich wachten en we wandelen naar de eerste post hier langs de kust. De order om precies op de weg te blijven, is lang niet overdreven, hetgeen blijkt uit de vele granaten en landmijntjes die overal te zien zijn. Voor de post staan vele Madoerezen, die om medische hulp en om eten komen. De ziekenverpleger, in de wandeling door zijn kameraden „Pa“ genoemd, heeft zijn handen vol aan enorme tropenzweren, framboesia, vervuiling, honger-oedeem, lompen. Gedurende de gehele dag staan twee man te verbinden doch er komt geen eind aan de rij van patiënten. Dan de tocht naar Bangkalan, een stadje meer landwaarts. In het midden van de weg steken op regelmatige afstanden gele koppen van granaten boven het wegdek uit, die de Tentara daar heeft ingegraven, doch die nu stuk voor stuk onschadelijk zijn gemaakt. Als we een kilometer verder zijn gelopen komen we bij het armenziekenhuis en wat we daar zien is verbijsterend. Wat een ellende. Tot op het gebeente vermagerd liggen en lopen hier een paar stakkers. Sommigen hebben niet eens kleren genoeg om het lichaam te bedekken. Medische verzorging is hier in het geheel niet. Het is bijna niet om aan te zien. In de Chinese wijk zijn verschillende winkels geopend, maar veel koopwaar is er niet. De Chinezen vragen bescherming, want ze voelen zich allesbehalve veilig. Bangkalan ziet er verwaarloosd uit. De bevolking groet over het algemeen vriendelijk in de hoop dat, nu de Nederlanders terug zijn de toestand beter zal worden. Snel ingrijpen is dringend noodzakelijk. Honger, vodden, bommen, ziehier Madoera, zoals wij het aantreffen.

De ZWARE

taak onzer soldaten

Alles wat in Indië gebeurt, alles wat moeizaam wordt opgebouwd, alles wat beproefd en ondernomen wordt, is slechts mogelijk doordat onze soldaten hun zware taak verrichten. Neem de soldaten weg, en Indië is in korte tijd de prooi van anarchie en terreur. Neem de soldaten weg, en alle gebieden waar thans een begin van recht en veiligheid heersen worden onder de voet gelopen door de extremisten van de Republiek.

Wij zouden onze taak zeer slecht verstaan, indien wij niet voortgingen met U te vertellen uit het leven onzer soldaten. Hieronder volgen opnieuw een aantal korte episoden. Zij vertellen van het werkelijke leven der mannen van het Nederlandse leger, van het Koninklijk Nederlands-Indische Leger, van vrijwilligers en miliciens, van matrozen en vliegeniers, van Nederlandse en Indonesische militairen. Van onze soldaten..

De jongens van de LTD – de technische dienst van het leger, die hard en veel en op alle uren van de dag en de nacht werkt.

Indonesische soldaten van het K.N.I.L. bij een zuiveringsactie nabij Ambarawa.

Soldaat Dominicus Kloosterman uit Bakhuizen te Palembang. Een Indische aap en Hollandse klompen...

Infanterie op patrouillevaart

Het zijn gewone infanteristen, die met snelle patrouille-boten de binnenwateren afzoeken. Manoeuvrerend als volleerde zeelui, zich thuis voelend op het water, alsof ze er op geboren zijn. Zacht wiegelend, ligt de „Higgins“ S.O. 39 midstrooms als een eend in de vroege ochtend te slapen! Het is nog donker, doch ginds ver over het tropenbos begint het al te dagen. We zijn van de trucks geklauterd en staan nu aan de walkant te wachten. Het schijnt dat de bemanning nog in diepe rust is en niets wijst op een spoedig ontwaken.

Dan maar met wat lawaai succes proberen te verkrijgen. Een steen wordt over het water gekeild en na diverse mislukte pogingen knettert er eindelijk een tegen de boeg. Zowaar na enkele herhaalde pogingen gaat aan de achterzijde van het schip een luik open en een slaperige stem vraagt: „Of het niet een beetje zachter kan, anders worden de „kinder-tjes“ wakker“. Meteen wil mijnheer weer verdwijnen, doch de walkant laat het er niet bij. Zeg maat, als je nu voor de donder niet vlug uit dat gat kruipt en ons komt afhalen zijn we genoodzaakt andere maatregelen te nemen. Of we schieten een gaatje in de bast. De kop komt weer te voorschijn. Och hemel, willen jullie dan zo graag bootje varen? Stik voor mijn part. Eindelijk na deze verheffende conversatie legt het kleine roeibootje aan en de eerste vier man stappen voorzichtig in en worden naar boord geroeid.

„Zeg „Rooie“, neem jij eens de riemen op en ga de rest van die kerels halen“. De Rooie vindt het prachtig. Nu kan hij tenminste zijn zeemanscapaciteiten ver-

tonen, waarover hij altijd zo pachte en meteen roept er een smalend: „Zeg, man, nou voel je je toch zeker een echte bootwerker“. De Rooie sakkert, maar zeult zijn vrachtjes over en zweet onder zijn camouflage-overall als een molenpaard. Eindelijk is het hele stel aan boord. In de buik van het schip begint het te leven, zachtjes bromt de motor. Het anker wordt opgehaald en het gebrom wordt intenser. Alles vrij en 165 pk storten zich op het weerbarstige water, dat in brede golven op zij spat en klotzend tegen de oevers vliegt. We varen, vrij zijn we, alleen op de brede rivier. Aan weerszijden trekt het groen als een film aan ons voorbij en met een dertien mijls vaart ploegen we voort op zoek naar avontuur.

Een onderscheiding

Van de toekenning van onderscheidingen, in Nederland te weinig bekend, vermelden wij hier die van het „Kruis van Verdienste“ aan: de Officier van Gezondheid der eerste klasse van het Koninklijk Nederlands-Indische Leger A. J. Von Metzsch, en de Sergeant der kustartillerie van het Koninklijk Nederlands-Indische Leger J. Lubbers, alg. stb. nr. 92013, wegens:

De „mutatie“ luidt:

Wisten op 6 April 1945 als krijgsgevangenen uit een Japans krijgsgevangenkamp in de Westelijke kustvlakte van het eiland Hainan met gevaar voor eigen leven te ontsnappen, met het doel zich weer bij de eigen strijdkrachten te voegen en te trachten een geallieerde post te bereiken, mede teneinde hulp aan de krijgsgevangenen in dit kamp te doen verlenen. Na een zeer zware en gevaarlijke tocht zich bij de Chinese guerilla-

troepen in het centraal bergmassief van het eiland aangesloten om te trachten naar het vasteland van China over te steken, hetgeen echter afstuitte op de afwijzende houding van de Chinese bevelhebber“.

Een stukje soldatenleven

Th. Hoogenstein schrijft:
Ergens in een kampung aan een grote weg in Oost-Java wonen, leven en wachten Hollandse jongens. Het zonnetje zakt al lager en lager; kleine Javaanse jongetjes lopen achter de trippelende geiten en de logge karbouwen en brengen ze door droge sawah's terug naar de kampung. Hier heerst als in alle kampongs een rustige vooravondstemming. Kinderen zitten in groepjes bij elkaar, spelen en lachen. De mannen zitten voor de huisjes hun strootjes te roken in hun typische hurk-houding, terwijl de vrouwen in de deur staan met de kleinste op de arm of nog wat aan het brouwen zijn boven een rokend vuurtje. Voor een van de huisjes verdringen zich wat kleine jongens om halsreikend naar binnen te kunnen kijken. Plots geschreeuw, gejoel en geduw...: „Saja, toean, toea...saja, saja!“ Uit het huisje stapt een lange blonde kerel, kort broekje aan, de blote voeten in sandalen. Een van de „orang blanda's“, die hier wonen. Zij koken zelf op zo'n brommend apparaat, dat voortdurend de aandacht heeft van heel de kampongeugd, die er altijd als de kippen bij is als men ze vraagt om even te helpen. Hier „woont“ dan Piet Rijvers, de kok, die met een troepje andere jonge knapen in de kampung, die direct aan de „toevoerweg“ ligt. De weg, die zij in het oog moeten houden of er niets buitensporigs gebeurt, en waarover al het

materiaal, het eten, enz. moet worden vervoerd naar de jongens, die voor zitten. Een weg vol kuilen en gaten, waarover de chauffeurs in hun wagens voorbij hossen, altijd nog even de duim opstekend om de „soldaat-kampongbewoners” te groeten. Met uitgestrekte hand staat een klut van kinderen nu om Piet heen, duwend en dringend om een stukje van het lekkere eten te bemachtigen. „In de rij... antrie”, roept hij en... ja, na veel gedrang staan zij ten slotte een beetje in een rij en komen een voor een langs Piet, die hun lachend wat eten in de bruine knuistjes stopt.

„Trimakassi, toean”... en dan hollen zij naar hun huisje om ook daar te laten proeven. Ieder krijgt wat en lachend kijkt Piet de laatst wegstuivende kleuter na, terwijl hij peinst... peinst over Holland. Die hongerperiode, toen je overal in het Westen ook van die kleine kleuters zag rondlopen met de honger op het gezicht. Dat was eerst ellende, maar, weg met die naargeestige gedachten! Hier de glundere bruine snuitjes, „Baik toean, enak!”

Holland... Indië... Met zijn gedachten is Piet weer ver weg. Hier moest eens een film van gemaakt kunnen worden... wat zou moeder raar opkijken als zij hem zo tussen die Javanen zag zitten. Twee jongens staan op; zij hebben patrouille langs de weg... De avond draait, vrolijke muziek, het gebabbél van de Javanen en gelukkig zonder last van muskieten. Dan beschijnen een paar felle lampen plots de rustige kampong, een late auto komt nog over de weg aanhobbelen. „He, mannen, hier is nog wat post!” Een stapeltje brieven, een stapeltje „goud” voor deze jongens. De chauffeur stuift alweer verder, voor zitten nog meer jongens die verlangend wachten op post.

„Twee brieven voor jou, Piet” en de korporaal heeft ze hem al in de handen geduwd. Twee brieven. Eerst die van thuis lezen. Vlug scheurt hij de enveloppen open en haalt de beschreven velleltjes eruit. Maar tegelijk is daar een foto, een foto van vader, moeder, zusje. Het is alsof zij nu op visite bij hem zijn.

Vol trots laat hij de foto zien aan de andere jongens en vertelt de jongos die halsreikend naast hem staat om het „plaatje” ook te kunnen zien, wie die mensen zijn. Dan leest hij zijn brief en het is net alsof hij moeder hoort zeggen: „Wat fijn, dat je het goed maakt, jongen”, of dat vader een hand op zijn schouder legt: „Piet, joh, doe je best en doe je plicht”. Een stukje Holland, het is of alles dicht bij is, thuis en de kampong hier. Ook de anderen zijn verdiept in hun brieven bij het schaarse licht van de petroleumlamp. De kampongbewoners zijn stil weer naar hun huisjes gegaan; het wordt ook al laat. Een half uur later is het stil in de kampong. Buiten waken twee jongens in hun camouflage-overalls, zij lopen heen en weer over de weg. De overalls zijn warm en het zweeft gutst hun langs het lichaam. Muskieten zoe-men om hun gezichten. Maar, wat hindert het, het moet en het gaat!

De kinderen van Spoor komen overal door

De Boekit Barisan is een heuvelrug langs vrijwel de gehele westkust van Sumatra. De Nederlandse militairen, die dit bergtraject in hun laatste doorstoot naar Lahat hebben gereden, weten, voor

zover zij het nog niet wisten, thans wat bergen zijn. Hoe het mogelijk is, dat deze bergcolonne, bestaande uit Stoottroepen, KNIL, Genie, AAT e.a. dit tachtig kilometer lange traject zonder verliezen hebben afgelegd, kunt U lezen in dit verhaal. Het is het verhaal van een rit, die drie dagen en nachten duurde die het uiterste vergde van mensen en materiaal en die ten slotte eindigde met de intocht in Lahat, het hoofdkwartier van de republikeinse troepen op Zuid-Sumatra. Wij waren er allen van overtuigd, dat het een „link”-tocht zou worden, waarbij zeker van alle mannen het alleruiterste zou worden geleverd. Van Batoeradja, een plaats op 150 km afstand van Palembang, werd gestart en reeds direct hadden wij te maken met vernielde bruggen en bomen over de weg. Af en toe poogde een sniper met zijn voorlaadgeweer een achttens pantserwagen te doorboren om daarna als een haas de vlucht te nemen in de bossen. Allemaal kleine ongemakken, die een modern uitgerust leger niet noemenswaardig lang ophouden en die ook betrekkelijk zonder gevaar zijn. Anders wordt het als een groepje onder leiding staat van een Janner. Dan moet snel en doortastend worden ingegrepen en na een kort vuurgevecht weten ook deze heren dat de jongens met de „vlasbaardjes” zoals wij wel eens spottend genoemd worden, niet met zich laten spotten.

„De kinderen van Spoor”, zo werd er op de wagens gezongen, „komen overal door!” Aanvankelijk kwam onze colonne vooruit met een snelheid van 20 km per uur, maar al spoedig deden we over deze afstand een vol etmaal. De wegen werden slechter en slechter; eigenlijk kon men bezwaarlijk meer van wegen spreken. Naar gelang we in de bergen hoger en hoger klommen, veranderden ze in bijna onbegaanbare rotspaden, waarover langzaam en slingerend auto na auto voorwaarts trok. Trucks, half-trucks pantserwagens en carriers zochten steunend en krakend hun weg door deze woestenij. Stijgen en dalen, maar meer stijgen dan dalen; hoe hoger we klommen des te hoger ook de spanning. De meesten van ons waren het rijden in de bergen gewend geraakt op Bali en Celebes, maar wat zich hier voor ons uitstreckte was nog grootser, nog woester en nog riskanter. Zoals de jongens op de trucks het uitdrukten: het is hier „bloedlink”! Ravijnen, afwisselend links en rechts, werden rakelings gepasseerd, bruggetjes over tien meter diepe kali's kraakten onder het gewicht van de zwaar geladen wagens, terwijl zelfs een enkele maal een brug het begaf en een truck er met de achterwielen door zakte en nog maar net bleef hangen. Op zulke momenten kwam de genie naar voren om een tweede brug te slaan. Vaak moest daartoe de weg schuin afgegraven worden, waarna vlak boven de rivier in allerijl een noodbrug gebouwd werd. Alles moest vliegensvlug gebeuren. Vlug de colonne over de noodbrug, sneller en sneller. Wagens, die het niet haalden, werden met een lier omhoog getrokken. Het was een verwardig gezicht uit deze diepte de zware trucks omhoog te zien trekken. Het

ging allemaal net, maar we kwamen er dan ook allemaal door.

De eerste nacht werd overnacht in een verlaten kampong. De propaganda van de republiek had ook hier haar werk grondig verricht. Er heerste een angstpsychose bij deze eenvoudige dessamensen, die reeds bij het gerucht „de blanda's komen” ijlings de ladangs introkken en na enige uren, door nieuwsgierigheid gedrongen eens kwamen kijken wat al die blanke jongens in hun kampong uitspookten. De blanke jongens lagen langs of onder hun wagens te slapen gedurende de korte pozen dat zij geen wacht hadden en voelden er weinig voor de bevolking te beroven of schrik aan te jagen. Zij deelden kaakjes uit en blikjes vis, cigaretten, zout en ik weet niet wat al meer, zodat al heel spoedig het vertrouwen in de blanda's weer terug was. Konden al degenen, die nu de mond vol hebben over een koloniale oorlog, die door de Nederlanders zou zijn ontketend, maar eens een kijkje nemen in de gebieden, de dessa's, de kampong, die door onze troepen in werkelijkheid zijn bevrijd van een afschuwelijk schrikbewind en waar de bevolking eindelijk een tijdperk van rust en geluk tegemoet gaat, dank zij de prachtige geest, het enthousiasme, de onvermoeibare werklust en de opofferingen die onze jongens zich getroosten.

Het zijn mannen, waarop Nederland trots kan zijn.

De welkome maaltijd

Tijdens de „wapenstilstand” ... (I)

Een correspondent van de „Keng Po” meldt uit Soekaboemi, dat onlangs mevrouw Tan Tek Lie en de heer Tan Eng Soen voor hun huis in Tjipanengah, 5 km van Soekaboemi, op transport stonden te wachten en door drie Indonesische „lasjkars” werden aangesproken. De lasjkars waren in burger gekleed en gewapend met pistool en stengun. Het scheen, dat zij iets van de beide Chinezen wilden weten. Er ontstond echter onenigheid, waarop de lasjkars op de Chinezen schoten, die op slag gedood werden. Hierna beroofden de moordenaars hun slachtoffers van geld en gouden sieraden, die de vrouw droeg. Voorts staken zij de rijstpellerij van mevrouw Tan Tek Lie en de oude textiel-fabriek van de heer Lim Boen Touw in brand. De heer Lim Tek Pah, die op de laatste fabriek werkzaam is, werd ontvoerd. Enige Indonesiërs, die eveneens deelnamen aan deze misdaden, werden reeds door de Nederlanders gearresteerd.

Tijdens de „wapenstilstand” ... (II)

Van officiële zijde worden de volgende bijzonderheden gemeld: Ten einde te verhinderen, dat de bevolking naar haar woningen kan terugkeren heeft de TRI een kampong in de omgeving van Tjibatoe totaal platgebrand. In de omgeving van Soemedang werd brand gesticht en geplunderd. De TRI sloot hier een Indonesiër, die vroeger tot het KNIL had behoord, met zijn vrouw en kind in zijn woning op en stak deze in brand. Het gezin wist echter te ontkomen. Vier van de schuldigen zijn door een Nederlandse reddingspatrouille gearresteerd. Onze patrouilles vinden in het bevrijde gebied van Midden-Java herhaaldelijk achtergelaten wapens en munitie, dikwijls op aanwijzing van de bevolking. Soms bestaat de vondst uit oude jachtgeweren of uit speren, maar er wordt ook belangrijker krijgsmateriaal

Militaire deskundigen komen op Java... De Franse consul-generaal Etienne Raux (links) wordt door de Australische consul-generaal Charles Eaton (midden) voorgesteld aan brigadier Lewis Dyke^{DSO}, uit Australië.

gevonden. Zo werd onlangs nabij Poerwarredja ongeveer 30 ton munitie van buitenlandse herkomst aangetroffen, speciaal voor handvuurwapens bestemd.

Tijdens de „wapenstilstand” ... (III)

Op sommige plaatsen aan de Oostkust van Sumatra binnen het bevrijde gebied, worden pamfletten verspreid die een sprekend voorbeeld geven van de geraffineerde wijze,

INDISCH

waarop de Republiek haar belofte aan de Veiligheidsraad inzake het staken van de vijandelijkheden systematisch schendt. Deze pamfletten houden bedreigingen in aan het adres van de Indonesiërs in het bevrijde gebied en vooral tegen de Indonesische handelaars, zoals:

„Uw namen worden door de peloppors opgetekend en wanneer straks opnieuw het volk rechter zal zijn, zult U allen ter helle worden gezonden om daar uit te rusten. Daar staan reeds vele villa's voor U gereed”.

Aldus kondigt de republiek reeds thans het bloedbad aan, dat zij eens hoopt te kunnen aanrichten en waarvan zij ook nu, overal waar zij de kans krijgt, reeds voorproeven geeft in de vorm van gruwelijke moorden op onschuldige Indonesische mannen, vrouwen en kinderen. Dagelijks worden kaderleden van de TRI gearresteerd, die zich niet als krijgsgevangenen hebben gemeld en die als burgers in de kampongs verblijven.

De z.g. „initiële Backpay”

Het departement van Sociale Zaken te Batavia deelde 11 September het volgende mede:

Staatsblad 1947 no. 164 bevat een regeling betreffende de gedeeltelijke uitkering en extra-tegemoetkoming, zowel aan landsdienaren als aan particuliere werknemers, voor tijdens de Japanse bezetting gederfde inkomsten, die gewoonlijk minder juist „initiële backpay” genoemd worden. De aanvangsuitkering bedraagt driemaal 't maandloon, salaris of wachtgeld, indien het oorlogsslachtoffer op 1 September 1945 geen gezinsleden had; viermaal dit bedrag, wanneer het gezin van het slachtoffer in kwestie uit twee gezinsleden bestond, en vijfmaal dit bedrag wanneer het slachtoffer meer dan

twee gezinsleden had. De hoogste basis voor deze berekening is duizend gulden per maand. De uitkering is belastingvrij. De commissie voor arbeidsaangelegenheden is ingetrokken, hiervoor is een nieuwe commissie samengesteld. Deze krijgt het toezicht en de regeling van arbeidsverhoudingen voor oorlogsslachtoffers en andere op te dragen werkzaamheden. De commissie voor arbeidsaangelegenheden kan de werkgever verplichten tot uitbetaling van een

tegemoetkoming van 60% van het maandloon over zes maanden, gerekend vanaf 1 Maart 1946, welke periode verlengd wordt met een maand voor elk vol jaar, dat de dienstbetrekking langer dan zes maanden duurde, met dien verstande dat de eerste f 500.— van het maandloon vol wordt berekend en daarboven een aftrek van 40% wordt toegepast, terwijl de uitkomst de f 750.— niet mag overschrijden. Voorts kan de werkgever verplicht worden tot uitbetaling van nog 40% van hiervoor bedoeld loon over een aansluitende periode van zes maanden, waarbij echter als basis berekend wordt een loon, dat de f 500.— niet mag overschrijden.

Het bevrijde Siantar.

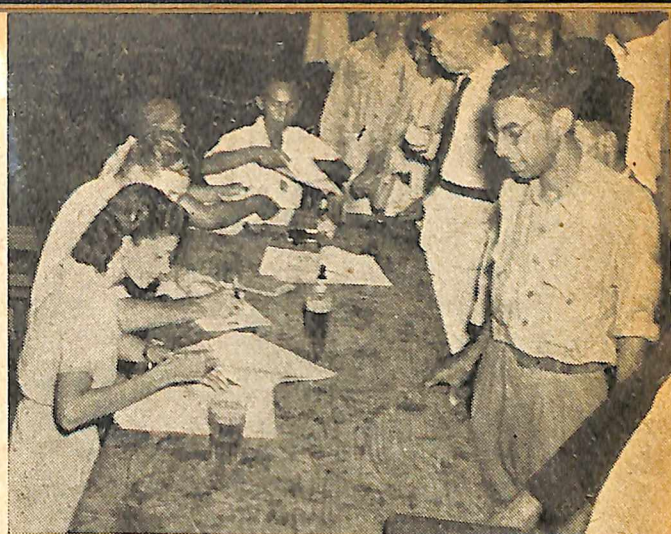
Siantar, dat op 120 km ten Z.W. van Medan ligt, had vóór de oorlog de naam van een gezellig bergstadje te zijn, waar het Delische plantersleven zich concentreerde. Het Siantar-Hotel en meer nog de Simeloengoen-club waren de centra waar de planters enige malen in de week het stille leven op de kebons ontvluchtten. Het Siantar van thans biedt naar het uiterlijk nog steeds een welverzorgde indruk. De gazons zijn geschoren, de regeringsgebouwen gewit. Het stadje had zich in een fris kleed gestoken om vice-president Hatta feestelijk binnen te halen. Door de wisselvalligheden van het lot waren het echter de Nederlandse militaire colonnes die onder de erebogen doorreden, die voor de komst van de republikeinse dignitaris waren opgericht. Onmiddellijk spanden ambtenaren van de Tijdelijke Bestuursdienst en Gouvernementsinstellingen zich in om het civiele leven weer in normale banen te leiden. Doordat de Nederlandse troepen snel waren opgerukt en het stadje bij verrassing hadden kunnen nemen, waren gebouwen en

publieke werken onbeschadigd. Voor de opbouw en het organiseren van het civiele en economische leven heeft men echter ook personeel nodig. Hiermede ondervinden de Nederlanders echter tegenslag. Het zijn vooral de hogere republikeinse ambtenaren, die zich afwijzend tonen en zich verschuilen achter het negatieve gezegde, dat zij van de republikeinse autoriteiten te Djokja nog geen opdracht tot samenwerking ontvangen hebben. De lage ambtenaren durven zich in

Betaling van pensioenen.

Bij besluit van de luit.-Gouverneur-Generaal is de opschorting van de verplichting tot betaling van pensioenen opgeheven ten aanzien van die pensioenen, die werden genoten op het tijdstip, waarop de plaats, waar het pensioen werd uitbetaald, door de Japanse strijdkrachten werd bezet en de uitbetaling ervan na dat tijdstip is gestaakt. Deze opheffing vindt uitsluitend plaats tot

Voor het eerst na de oorlog trok weer een groot aantal Indonesiërs ter bedevaart naar Mekka. Paspoortcontrole der Mekkagangers alvorens zij met de Kota Agoeng van de Rotterdamsche Lloyd de reis aanvaardden.

ALLERLEI

ieder gerucht, dat de langzamerhand normaal geworden toestand van onzekerheid suggereert.

Het resultaat van dit gedreig bleek nog eens in de kampong Brongkol, zuidelijk van Ambarawa. Na de eerste schrik was de bevolking teruggekeerd om de sawahs aan de Rawah Pening te bewerken. Op zekere dag troffen echter onze patrouilles de kampong practisch leeg. Van de enkele achtergeblevenen hoorde men, dat de bevolking de hellingen van de Telemojo was opgevlucht.

De volgende dag werd een expeditie naar hun vermoedelijke verblijfplaats ondernomen. Toen kwamen de verhalen los. Er waren lieden in de kampong gekomen, die vertelden, dat de Belanda's van plan waren de mannen te verminken, de meisjes weg te voeren en... de kleine kinderen te braden en op te eten. Het verhaal klinkt ongelooflijk, maar berust op waarheid. Het bewijst, hoe moeilijk het is deze mensen weer vertrouwen in te boezemen. De meesten hunner kennen het Nederlandse bestuur van vroeger. Ze weten, dat de Nederlander hen toen met rust liet en de hem nu toegedichte schanddaden niet bedreef. Nu geloven zij desondanks alles, wat er wordt gefluisterd. Immers zij hebben in de afgelopen jaren gezien dat alles mogelijk is. Zeker in de buurt van Ambarawa, de stad der verschrikking, waar vrouwen vermoord zijn in de kampen.

De republiek fluistert, fluistert en jaagt de eigen bevolking op alsof zij besloten was niet tot de dood van alle Nederlanders maar tot zelfmoord.

Chinese Protestbetoging

Meer dan 12.000 Chinezen trokken onlangs door Medan voor een protestbetoging tegen de wandaden die door de republikeinse strijdkrachten tegenover de Chinese burgerbevolking aan de Oostkust worden gepleegd. In de stoet werden spandoeken meegedragen waarop de begane wredeheden op suggestieve wijze waren uitgebeeld, terwijl de verontwaardiging tegen de republiek en het verlangen naar veiligheid in felle leuzen tot uitdrukking werden gebracht. Talrijke slachtoffers van de republikeinse gewelddadigheid, weduwen en wezen, ge-

Voor vervolg Indisch Allerlei zie pag. 12

een bedrag van ten hoogste drie maanden pensioen, wanneer de gepensioneerde op 1 September 1945 geen gezinsleden had, tot vier maanden wanneer hij tot twee, en tot vijf maanden als hij meer dan twee gezinsleden had. Onder gezinsleden verstaat het besluit de echtgenoot en wettige, gewettigde, wettelijk erkende en stiefkinderen, met uitzondering van die gezinsleden, die in de meergemelde periode buiten Nederlandsch-Indië verbleven en te wier behoefte door derden uitkeringen voor levensonderhoud zijn gedaan. Indien de gepensioneerde voor 1 September 1945 is overleden vindt de uitbetaling plaats aan de echtgenoot, waarbij de gepensioneerde zelf ter berekening van de gezinssterkte wegvalt. Wanneer er op 1 September 1945 geen gezinsleden waren, wordt het pensioen uitbetaald tot een bedrag, ten hoogste gelijk aan het pensioen over drie maanden. Met pensioen is gelijk te stellen iedere periodieke uitkering van gelijke strekking, genoten door gewezen overheidsdienaren en arbeiders of door weduwen en wezen. Hierbij is de gepensioneerde, die in dienst is gebleven of wederom in dienst is gegaan, inbegrepen.

Republikeinsche intimidatie

Blijkbaar gunt de republiek de bewoners van het door de Nederlanders bezette gebied de rust niet, die zij genieten. De opgejaagde kampongbevolking, die niets liever wil dan weer rustig aan de arbeid gaan en dit in feite ook reeds weer doet, moet nog meer verduren. Is het thans onmogelijk hen direct te kwetsen, dan rest nog de fluistercampagne, die op deze lieden, die sinds de Japanse bezetting hebben ondervonden, dat op gebied van terreur alles mogelijk is, een zeer grote invloed heeft. Als men jarenlang gewend is telkens verontrust te worden, als men de gruwelen van de Jappen en de Tentara jarenlang heeft meegemaakt, staat men natuurlijk wat wantrouwig tegenover de Nederlandse beloften van veiligheid en rust en gelooft

Steenkoolproductie

Bij de Boekit Asam-Mijnen werken thans 3000 arbeiders. Er is een ruime voedselverstrekking: 20 kg rijst per maand voor zware arbeid, 14 kg per maand voor employe's. De tegenwoordige productie is 15.000 ton kolen per maand, maar volgens de chef, de heer Blom, kan deze productie nog worden opgevoerd.

wonden en mishandelden, namen aan de betoging deel. Voor de woning van de resident hield een vooraanstaand lid van de Chineze gemeenschap een toespraak, waarin hij er op wees, dat herhaalde protesten, die tegen deze excessen bij de republikeinse autoriteiten waren ingebracht, zonder uitwerking waren gebleven. Het is niet verwonderlijk, dat de Chinezen van Sumatra's Oostkust afkerig zijn van de tegenwoordige extremistische republiek en haar moordenaarstroep, aldus de spreker. Vervolgens werd aan de resident een voor de Landvoogd bestemde petitie ter hand gesteld. Bij het Chinese consulaat voerde de voorzitter van de Verenigde Chinese verenigingen het woord namens de demonstranten en overhandigde de consul, de heer Lee, een petitionnement ter doorzending aan de Nankingsregering.

Leerzame verklaringen

Een interview, dat in Nederland niet de bekendheid verkreeg, die het verdiende, is het volgende: In een bijzonder onderhoud, dat het conservatieve New Yorkse blad, „New York Sun” met Z.H. de Sultan van Pontianak heeft gehad, besprak de Sultan uitvoerig de Indonesische kwestie. Z.Exc. Hamid zeide, dat twee-

derde deel van de bevolking van Indonesië, die 75 miljoen zielen telt, bitter tegen de republiek is gekant, die onder sterke invloed staat van door Moskou opgeleide revolutionairen. Hij verklaarde, dat de meerderheid der Indonesiërs hoopt op de vorming van een federale unie, gelijk aan die van de Verenigde Staten. Vervolgens besprak hij de haat van het overgrote deel der bevolking tegen de republikeinen en hij voegde er aan toe: „Als de Nederlanders de strijd niet zullen voortzetten, zullen wij dat doen. Het zogenaamde republikeinse leger gebruikt munitie en geweren, die te Singapore gekocht zijn voor rubber. Het oorlogsmateriaal wordt door Chinese communisten naar Singapore gesmokkeld. Het republikeinse leger werkt op vastgestelde uren, zoals blijkt uit een proclamatie, die destijds te Djokja is uitgegeven, waarin de werkdagen voor militairen bepaald worden op alle dagen, behalve Zondag, terwijl de vacaties door de republiek worden erkend. Er wordt gewerkt van acht tot twee 's middags en Vrijdags van acht tot elf uur 's ochtends". De Sultan verklaarde, dat Soedirman zijn opleiding gekregen had in Rusland; in de republikeinse steden zijn overal afbeeldingen aangeplakt van Stalin en Lenin.

Zuid-Borneo, West-Borneo, Oost-Java, Sumatra en de Soendalanden verlangen naar onafhankelijkheid. Deze is nergens bereikbaar zonder de technische bekwaamheid en 't geld der Nederlanders".

Modelboerderij bij Batavia

„Moge deze steenlegging een bescheiden begin zijn van de wederopbouw, die in Indië ter hand moet worden genomen. Hoe talrijk de moeilijkheden ook mogen zijn, wij zetten door. Laat ons allen aan deze plichtigheid de herinnering bewaren van een nieuw begin, waarnaar wij allen zo hartelijk verlangen en waarvoor wij allen willen samenwerken", aldus sprak de directeur van het Departement van Economische Zaken, mr J. E. van Hoogstraten, nadat hij de eerste steen had gelegd van de N.V. Bataviase Modelboerderij, die aan de Halimoenweg 2 te Batavia wordt gebouwd. Het hoofd van

Vermagerd en verminkt, haveloos en in lompen...

de Burgerlijke Veeartsenijkundige Dienst, dr. Dieben, wees, in tegenwoordigheid van vele burgerlijke en militaire autoriteiten, op het grote belang van het bestaan van een goed en modern melkerijbedrijf in Indië. Er was voor de oorlog een groot tekort aan verse melk. Van de 45.000 melkrunderen gaven 7000 melk met een productie van 12 miljoen liter melk per jaar. Een productie, die door de import van zuivelproducten vele malen werd overtroffen. Zonder onze handelsbalans te schaden kunnen wij zeker tienmaal zoveel melkvee hebben als vóór de oorlog. Verhoging van de consumptie van verse melk (van zoveel belang als kindervoeding) in Indië zal dienen te worden bevorderd. Op het terrein, waar nu dit modelbedrijf zal verrijzen, stond voor de oorlog een bloeiend bedrijf. Het is totaal vernietigd. Wij staan aan een nieuw begin en het is nu het moment om goed te beginnen en het ganse melkerijbedrijf in nieuwe en moderne banen te leiden. Dit bedrijf is een proefbedrijf; met 100 te importeren dieren zal worden begonnen. Daarna zullen in snel tempo vele andere projecten volgen".

De Bankaraad

Dezer dagen had onder grote belangstelling de installatie plaats van de autonome Bankaraad. De dd. resident van Banka en Billiton zette de betekenis van dit besluit voor Banka uiteen. Van zuiver adviserend college is de raad thans geworden een raad, die bestuurt en aan wie op een enkele uitzondering na de bevoegdheden, welke vroeger in handen van de resident waren gelegd, zijn overgedragen. De taak van de resident is er thans een geworden van toezicht en steun. Aan de raad wordt hiermede de grootst mogelijke mate van autonomie verleend, die het Indisch staatsrecht kent. De zuiver ambtelijke bestuursvorm is hiermede verlaten; medezeggenschap der bevolking in het bestuur is daarvoor in de plaats gekomen. Vervolgens wees de dd. resident op de zware taak en de zware verantwoordelijkheid, welke thans op de raad rust, wil zij de op papier verleende autonomie tot werkelijkheid maken en aanwenden tot heil van land en volk. Daarna nam de voorzitter van de Bankaraad, de heer Masjarif, het woord. Spreker zeide, dat weldra aan de raad zou worden voorgelegd een begroting, terwijl voorts een over 5 jaren lopend ontwikkelingsplan aan de raad ter bespreking zal worden aangeboden. Spreker wees op de tot op heden bereikte resultaten. Vooreerst is de bestuursorganisatie reeds in handen gelegd van de landskinderen; het onderwijs is thans verrijkt met een Herstel-Mulo, die per 2 September is aangevangen. Voorts staan op het program de instelling van middelbare technische en vakscholen.

Een „ZUIVERINGSACTIE” van het Rode Kruis

Hieronder volgt een relaas van Rode Kruis pionierswerk tijdens de dagen der politionele actie. Hoe het Rode Kruis Padang de taak van hulpverlening op doeltreffende wijze uitvoerde blijkt uit dit verslag van Mevrouw Mr. W. G. M. L. Buschkens-Dijkgraaf.

In de nacht van 20 op 21 Juli daerden de brencarriers voorbij en reeds de volgende dag kwam het eerste verzoek tot kledinguitreiking. In de stad zelf — Padang — was een soort „verzorgingshuis” voor armen en zieken ontdekt. Het huis was er en de armen en zieken waren er ook, maar de verzorging... Die werd nu door ons overgenomen. Een ontzettende verwaarlozing en vervuiling troffen onze jongens er aan, zodat onmiddellijk medische hulp moest worden gebracht en het Rode Kruis Padang melk en kleding leverde.

Dit was het eerste begin, want weldra kwamen van alle zijden de verzoeken van de troepen om kleren binnen. Immers, zij trokken verder en overal waar de bevolking in eerste schrik niet was gevlucht, was ze gekleed in lompen, oude goeniezakken of merendeels in sommige streken in geklopte boombast. In onze goedang werd alles gereed gezet, soort bij soort, zakken en zakken vol.

Toen ontstond onze eerste voorpost. Mevrouw van Buuren ging met haar man mee op een patrouilletocht om hulp te gaan brengen en vroeg ons haar een vracht kleren toe te vertrouwen. Wij deden het voor dit speciale geval en gaven haar een zak vol mee. In vlot Minangkabauws riep ze de vluchtende bevolking toe om terug te keren, wat op het zien van de „njonja blanda” geschiedde. Aarzelend eerst en nog uit de verte vroegen ze om medicijnen. „Kom hier”, zei ze, „dan zal ik het jullie uitleggen”. Toen kwamen ze en toonden hun lompen, hun boombast, hun naakte kinderen en... hun afgrijselijke zweren en wonden.

Ze waren bang voor onze soldaten, bang gemaakt door de TNI. „Niet bang zijn”, werd hun gezegd, „er is geen reden voor, de soldaten doen niets en ik zal jullie helpen. Ik heb hier vast wat kleren, nog niet veel, maar wacht tot de dames van het Rode Kruis met meer komen”. „Hoe kunnen wij ze kehlen en weten dat ze er zijn?”. „Dat maken de Hollandse soldaten wel bekend en kennen jullie ze aan dit teken”, en ze toonde het Rode Kruis-teken op haar insigne en op de zak met kleren. En onthoudt de naam: „Rode Kruis”. „Is het „betoel”? „Ja, „betoel-betoel”. Toen deelde zij haar kleren uit. Er was een man met een afschuwelijk been. Hoe gelukkig was hij met een broek en een kanariegele trui. Als een vleermuis danste hij over de weg. Een moeder schoof haar dochttertje naar voren. „Ik kan wachten op het Rode Kruis”, zei ze. Ze trok haar vooden wat om zich heen en streek met de hand over het embleem op de zak.

Zo maakte deze flinke voorpost verschillende tochten naar afgelegen streken. Eens kwam een man haar bedanken voor zijn broek en overhemd. „Niet mij moet je bedanken, maar het Rode Kruis”. „Wil Njonja dat voor mij doen?”. En toen vertelde hij dat hij vroeger in goede doen was geweest. „Nu bezit ik niets meer, alles meegenomen door de TNI. En ik ben gelukkig met de kleren, maar”, peinsde hij verder, „nu is de blanda terug, als nu alle schepen maar varen, krijgen we dan weer kains?”. „Ja,” zei mevrouw Van Buuren, „het Rode Kruis kan niet alles tegelijk maar zodra het kains krijgt, ontvang jij er ook een”.

En de wind bracht de naam Rode Kruis overal. Medische hulp van militaire posten, van de D.V.G., kleren, extra voedsel, alles geschiedde onder de vlag van het Rode Kruis.

En op 30 Juli kwam na allerlei kleinere uitreikingen, de grote kleren uitdeling in de Boengoesvallei.

Een medisch team onder leiding van Dr. Van Dorp, uitgezonden door de D.V.G. met de ambulancewagen met helpsters en medicamenten volgeladen en mevrouw Hartevelt, secretaresse van het Rode Kruis Padang met haar helpsters, een weapon-carrier vol kleren en een patrouille soldaten ter bescherming. Rustig, zonder dringen wachtten de mensen op hun beurt, ondragelijk werd de hitte en nog ondragelijker de lucht van al deze stinkende vooden, maar het Rode Kruis werkte door.... De soldaten gingen een handje helpen. De Hollandse jongens hielden de mensen de kleren voor, hielpen met ritsluitingen en juichten: „Pas op” tegen deze mensen, wier taal

„... Toen kwamen zij en toonden hun lompen... hun boombast, hun afgrijselijke zweren en wonden....”

Mensen die wij hielpen

ze niet konden spreken of verstaan. Maar ze begrepen elkaar over en weer heel goed....

En met de wind ging overal het nieuws heen. In de verst verwijderde kampongs vroeg men, wanneer het Rode Kruis met kleren daar zou komen. „Zodra het hier veilig is”, antwoordden de soldaten en inderdaad, zodra een oproep kwam en vervoer en escorte werd verstrekt, dan werd daaraan voldaan. Onmiddellijk! Het vertrouwen de bevolking mocht onder geen beding worden beschaamd.

Er was ook een groep Niassers gevlucht uit de bergen naar Padang. We zagen ze aankomen, de volwassenen in boomschors en vooden, de kinderen naakt. Een oude vrouw liep als mater familias achteraan, ze was geheel uitgedost in goenizakken, een lange stok in de hand. Zo kwamen ze met het Plaatselijk Hoofd der Niassers naar het Rode Kruis. We hebben ze gezien en het was ontroerend om hun blijdschap te zien. Een jochie had kennelijk nog nooit kleren gedragen, hij vond het blijkbaar maar griezelig. Hij plukt er aan of hij het uit wil trekken. Dan ziet hij zijn kameraadjes naar buiten stappen met een truitje met prachtig gekleurde streepjes en een hel blauw broekje. Vol bewondering kijkt hij naar zo iets prachtigs, tot hij plots ontdekt, dat hij zelf ook zo is aangekleed! Daar stapt hij rond, trots als een pauw en kan zich niet genoeg bewonderen. Als allen zijn gekleed, krijgen ze nog wat biscuits en pap en dan gaan ze op een rij staan, brengen plechtig hun groet en komen ons vol dank allen een hand geven.

Daags daarop komen de zieken van de groep. Een armzalig stelletje. Ook zij worden gekleed en gevoed en dan naar de polikliniek van de D.V.G. gebracht.

En zo zouden we nog tal van gevallen kunnen opnoemen. Al deze tochten naar buiten en al de kleinere groepen en enkelingen, die naar het Rode Kruis komen. De bevrijde sergeant van het K.N.I.L., die weer is ingedeeld en die thans komt met zijn 5 kleine kinderen in schamele kleertjes.... Ach, die kleine kerel met zijn witte matrozenpak en zijn zusje met haar bloemetjesjurkje. En elk nog een pakje onder de arm. Vijf paar gelukkige kindergen kijken ons aan en de vader weet niet hoe te danken.

Daar zijn de Niassers, bevrijd uit een TNI gevangenis, die geholpen en gekleed worden, het Indo-Europees meisje met haar Indonesische moeder en halfzusje. Met moeite zijn ze gered en binnengebracht. Het Rode Kruis vangt ze op voor kleding en voedsel. Een Europeaan wiens gezin buiten woonde en dat hij na de bevrijding van de Jappen ging bezoeken, toen de pemoeda's uitbarstten. Al die tijd heeft hij daar geleefd, gewantrouwd en streng bewaakt door de TNI.

En steeds meer komen de aanvragen binnen. De stapels in de goedang minderen onrustbarend. Enige duizenden stuks zijn er al uit. Er wordt niet meer opnieuw gesorteerd. Steeds maar weer naar de Kampong. Velen komen langs het Rode Kruis in hun nette kleren, schoon gewassen, netjes gestreken en passend gemaakt. Ze kijken of we hen zien en dan groeten ze en lachen al hun blinkerende tanden bloot. Tijdens al de drukte hebben we ook nog kans gezien om de gesteunden van het Rode Kruis hun distributielapjes uit te reiken. Dan komt er een klein beetje rust, helaas. Want er zijn geen mannenbroeken meer en het overige wordt bedenkelijk. We wachten op nieuwe zendingen uit Batavia. Maar eerst nog zullen de juist ontvangen naaimachines gaan ratelen, want we hebben kans gezien de restanten van de textieldistributie te kopen. Knipsters en naaisters staan klaar.

Weer een nieuwe aanvraag. Voor Sigoentoer Moeda! „Kan het nog?” vraagt de officier aan de voorzitter. En mevrouw Buschkens glimlacht: „Onze laatste reserves, majoor!”

N
W
O
Z

HET VERRE OOSTEN

Indo-China

De Franse politiek inzake Indo-China heeft een nieuwe wending genomen door de verklaring, die dezer dagen werd afgelegd door M. Emile Bollaert, de Franse Hoge Commissaris in Indo-China, die daarover langdurig overleg met Parijs gepleegd had.

M. Emile Bollaert verklaarde :

Frankrijk is bereid het locale bestuur in alle delen van Indo-China over te dragen aan locale instellingen. Frankrijk laat het aan de bevolking zelve over te beslissen over het veelomstreden vraagstuk van de vereniging van Annam, Tongking en Cochinchina, mits de beslissing vrijwillig en zonder dwang genomen wordt. De binnenlandse orde zal in vreedstijd gehandhaafd worden door inheemse troepen en politie; Franse garnizoenen blijven in Indo-China voor de landsverdediging; in oorlogstijd zullen de locale troepen worden samengevat met die Franse troepen tot één leger van de Franse Unie.

Voorts verklaarde M. Bollaert, dat er geen sprake van kan zijn dat diplomatieke vertegenwoordigers van Viet Nam voor de Franse Unie kunnen spreken: „de Franse Unie heeft maar één buitenlandse politiek”.

In deze conceptie krijgt Indo-China dus haar plaats in de Franse Unie; de vorming van deze Unie, met het Franse moederland alle overzeese gebiedsdelen omvattend, is het doel van de Franse politiek.

Natuurlijk is in Indo-China de Viet-Minh-partij, althans het deel daarvan dat onder dr. Ho Chih Minh strijdt voor een volstrekt onafhankelijke staat Viet Nam, met deze Franse regeringspolitiek niet tevreden.

Maar er zijn tekenen die er op wijzen, dat deze door de Fransen als onverzoenlijk beschouwde groep aan invloed verliest. De bevolking is de guerilla-strijd, die door haar gevoerd wordt, van harte moe. En er moeten groepen in de Viet Minh-partij zijn, die wel degelijk op deze basis tot een vergelijk willen komen.

De kringen, die dit vergelijk voorstaan, hebben een figuur gevonden om de leiding te nemen. Zij hebben een deputatie gestuurd naar Bao Dai, de ex-keizer van Annam, die thans in Hongkong woont en deze Bao Dai heeft zich zo waar bereid verklaard terug te keren en zijn vroegere plaats in te nemen.

Bao Dai is twee jaar geleden afgetreden, toen het optreden der extreme nationalistten hem te bar werd. In Annam leeft niet alleen nog een sterke monarchistische traditie, maar er zijn ook vele kringen die met grote beduchtheid zien, hoe sterk de communisten zijn in de omgeving van dr. Ho Chih Minh. Daarbij zijn er nog groepen, die het onaangenaam vinden, dat Tongking het centrum is van de Viet Minh partij.

Ingewijde kringen verwachten, dat wanneer Bao Dai inderdaad toestemt, de mogelijkheid zal ontstaan dat zijn bestuur zich zou uitstrekken zowel over Tongking als over Annam en Cochinchina.

Vaarwel Burma

Terwijl de Engelsen zo juist hun mandaat over Palestina ter beschikking van de Verenigde Naties hebben gesteld, daarmede hun macht aan de Westelijkste kant van Azië prijsgevend, staan zij op het punt hetzelfde heel ver in het Oosten te doen. Lord Listowel, staatssecretaris voor Burma heeft, toen hij daar aankwam, dadelijk verklaard dat hij nog in de loop van 1947 de nodige parlementaire goedkeuring voor de overdracht aller bevoegdheden aan Burma verkregen hoopt te hebben.

Letterlijk luidde de verklaring:

„De Britse regering heeft duidelijk te kennen gegeven, dat zij Burma zo spoedig mogelijk volledige onafhankelijkheid wil verlenen, dat schikkingen worden getroffen voor het overdragen van de macht en dat zij alles wil doen om dit te bespoedigen. Zij zal de hiertoe nodige wetgevende maatregelen in de loop van October bij het parlement indienen en zij zal alles doen om te bevorderen, dat deze vóór het einde van het jaar wet zullen zijn geworden”.

Australië

Als wij in deze rubriek „Het Verre Oosten” soms mede aandacht schenken aan Australië, geschiedt dit, omdat het lege werelddeel zo nauw betrokken is bij alles, wat zich in Azië voordoet en omdat de Australische staatslieden ook metterdaad trachten, daarop invloed uit te oefenen.

Wat zich nu heeft voorgedaan is inderdaad van betekenis; het congres van de A.C.T.U. de Australische federatie van vakverenigingen, heeft zich niet alleen ervoor uitgesproken, de werkweek van 48 uur door een 40-uren-week te vervangen, maar ook om deze 40-uren-week „met alle kracht en snelheid te doen invoeren”.

Deze beslissing toont opnieuw, hoe de in Australië zeer kleine groep der communisten er in geslaagd is de sleutellstellingen te veroveren in de Australische vakbeweging. De socialistten, die de regering vormen, willen de 40-uren-week niet. Premier Chifley zeide nog onlangs: wij kunnen maar op één manier een crisis afwenden, te weten door harder te werken en meer te produceren.

Maar de vakbeweging is in handen van een kleine groep communisten. Die weten zeer goed, dat men door minder te werken niet meer produceren kan. Zij willen dit ook niet. Zij willen wel een crisis, wel werkloosheid, wel inflatie, wel sociale onrust, omdat zij weten dat daaruit de situatie voortkomt, die revoluties mogelijk maakt. Dat willen zij in Italië en in Frankrijk, en dat willen zij in Australië. Het feit, dat in Australië niet alleen een socialistische regering aan het bewind is, maar dat bovendien een op zichzelf zeer kleine communistische groep zich zo sterk kan doen gelden in de vakbeweging, vormt in de politieke verhoudingen in het Verre Oosten en rondom de Pacific een factor van enige betekenis. Terloops zij hierbij nog het feit vermeld, dat in Nieuw Zeeland, waar ook een gematigd-socialistische regering het bewind voert, zo juist tot verlenging van de arbeidstijd besloten is, waaraan de vakverenigingen medewerken. Maar daar heeft geen communistische penetratie in de vakbeweging plaatsgevonden....

KRONIEK VAN CURAÇAO

Voorspelling

De Beurs- en Nieuwsberichten constateerden onlangs „het woord autonomie wordt bijna niet meer vernomen“. Helaas wandelen wij niet door het zonnige Willemstad, bezoeken wij niet De Gezelligheid, zitten wij des Zondagsmorgens niet op Piscadera en drinken wij ons éne glaasje niet op het terras van Americano. Wij eten niet bij „de Chinezen“ in de Keukenstraat, op het Wilhelminaplein en in de Madurostraat; wij zitten niet in Old Dutch, Lydo, d'Orient; wij kunnen dus niet ons oor aan de mond des volks te luisteren leggen om te controleren of de constatering van de Beurs juist is, doch: wij hebben geen reden aan de waarheidsliefde van het blad te twifelen. Er wordt dus weinig meer over autonomie gesproken in Curaçao. Zou het kunnen zijn dat het verlenen van die nagestreefde staat reeds „for granted“ wordt aangenomen; dat men er niet veel meer over spreekt, omdat men overtuigd is dat die autonomie toch wel zal komen? Men zou dan vermoedelijk geen ongelijk hebben; dat zal de Ronde Tafelconferentie in Den Haag wel leren. Wij geloven dat de Curaçaoenaars gerust kunnen zijn op het resultaat, al zijn wij altijd enigszins huiverig van voorspellingen. Zelfs of juist wanneer wij die zelf doen.

Aruba (I)

En Aruba? Hoe gaat het met het Arubaanse separatisme? Men moet het ons in Oranjestad maar niet kwalijk nemen, maar van Nederland uit gezien doet dat (nog altijd) een beetje eigenaardig aan. De paar tientallen mensen die hier in Nederland van dit Arubaanse streven hebben kennis genomen, zien het niet als feit van grote betekenis (en dan drukken wij ons zacht en mild uit). Het is — van Nederland uit — niet gemakkelijk om deze beweging bijzonder au sérieux te nemen, vooral wanneer wij dan toch ook weer kennis nemen van een actie van een Arubaanse anti-separatistengroep. Gouverneur Kasteel is persoonlijk — onder andere vergezeld van de ondervoorzitter van de Raad van Bestuur, mr. De la Try Ellis — naar Aruba gevlogen en heeft er de separatistische groep Eman gehoor verleend. Wij zullen in deze kolommen niet in alle plaatselijke details dezer kwestie treden, die zouden immers de hoofdzaak uit het oog doen verliezen. En die hoofdzaak blijft vooralsnog een open vraag: is de meerderheid van het Arubaanse kiezersvolk nu vóór of tegen volledige administratieve afscheiding van 't hoofdeiland? Zou een plebisiet geen antwoord op deze vraag kunnen geven? Vroegen wij een goeden Arubaan, die wij in de Kal-

verstraat tegenkwamen: „Kent u Aruba goed?“ was zijn wedervraag. Of zou men dr. Gallup niet eens kunnen poll-sen?

Aruba (II)

Beurs en Nieuwsberichten wijdt een lang, gefundeerd artikel aan de afscheidsbeweging, waaraan wij de volgende passages ontlelen:

„In de loop der jaren is door de geweldige groei van de Amerikaanse olie-industrie op Aruba het contingent buitenlanders, dat daar werkzaam is sterk gestegen. In een land van enige afmeting zou een dergelijke situatie zeer weinig gewicht in de schaal leggen, daar deze buitenlanders ten slotte op het grote geheel een handjevol zouden vertegenwoordigen, dat in de massa werd opgenomen. Op Aruba echter is de verhouding anders. Hier vormen deze buitenlanders een zeer groot percentage van de bevolking. Doch zij hebben — en dit is het belangrijke punt, waarop wij moeten wijzen — geen stemrecht in deze gemeenschap en kunnen dat ook uit hoofde van hun nationaliteit niet hebben. Zij vertrouwen echter op het gezond verstand en nuchtere inzicht van hen, die de leidende posities innemen in het politieke leven van het eiland, zoals zij daar van ouds op vertrouwd hebben.

Zou nu op dat eiland zich een situatie gaan ontwikkelen waardoor een grote factor op grond van welke de keuze van deze industrie, waarvan zo goed als de gehele economie van het eiland afhankelijk is, indertijd op Aruba gevallen is, verdwijnt, dan zal de leiding van die grote industrie, alhoewel zij zich natuurlijk niet met de plaatselijke politieke verhouding kan inlaten, zich toch afvragen of de nodige waarborgen voor de voortzetting van haar industrie aldaar nog aanwezig zijn.

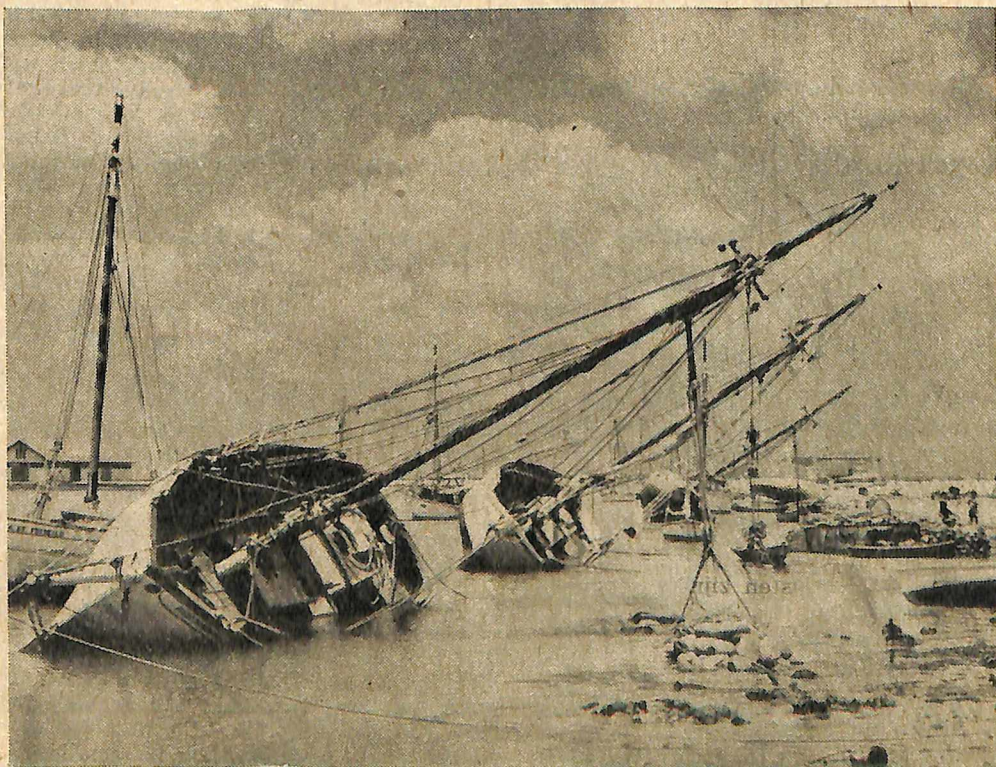
Dit is volkomen logisch en zakelijk. Zij zal er dan ook geen genoegen mede kunnen nemen, dat door een kleine minderheid van de bevolking, welke onder

de invloed is van enige leiders, die wel beweren het gehele volk te vertegenwoordigen, maar daar nimmer de bewijzen van hebben geleverd of van kunnen leveren, met haar belangen gespeeld wordt. Dat deze lieden toevallig de leden van de Raad van Politie uitmaken zegt voor ons niets, daar deze niet door de bevolking van Aruba, maar door een zeer klein aantal stemmen zijn gekozen.

Van de 1037 kiezers brachten op 28 Februari 1945 64 een geldige stem uit, waarvan 32 op de Heer Wever (30 op de Heer Bouman, 1 op nog een andere kandidaat en 1 blanco). De Heer C. A. Eman, werd in 1941 (met kunst- en vliegwerk) gekozen met 132 uitgebrachte stemmen van de 1051 stemgerechtigden.

Wat deze afscheidsbeweging nu wil — zelfs indien zij een groter deel van de Arubaanse volkswil mocht vertegenwoordigen dan wij er in zien — is niet duidelijk. De Heer Henny Eman, die zich in alle telegrammen — waarschijnlijk om indruk te maken — tekent met Statenlid Henny Eman, heeft verklaard, dat hij niet meer met de Staten van Curaçao wil samenwerken tot de totstandkoming van de Decentralisatie, terwijl hij daarin toch zo ver wij zijn wensen kunnen beoordelen alles vindt wat op zijn verlanglijstje staat. Wij weten dat hij één groot bezwaar heeft.

De besteding der publieke middelen zal in het overkoepelingsorgaan van alle eilanden, hetwelk de Staten zullen blijven, worden beslist. Dat vindt de Heer Henny Eman gevaarlijk. Indien de Heer Henny Eman de vrees koestert, dat door Aruba opgebrachte gelden voor Curaçao zullen worden besteed, waarom stelt hij dan niet eenvoudigweg een amendement voor in het Decentralisatie Ontwerp, dat zulk een besteding onmogelijk maakt? Is het bovendien nodig op het ogenblik, waarop de regering toch wel andere zorgen heeft telegram op telegram te zenden waarin op de afscheiding wordt aangedrongen? Kan deze aangelegenheid niet besproken worden door afgevaardigden van Aruba, die toch zeker benoemd

Schepen ter reparatie in de haven van Oranjestad op Aruba

zullen worden, op de Ronde Tafel Conferentie, die weldra zal worden gehouden? Dit is dunkt ons toch de normale weg. En laat men op die conferentie dan niet feiten komen. Gezwaai met ongecontroleerde cijfers heeft geen zin, zal geen indruk maken".

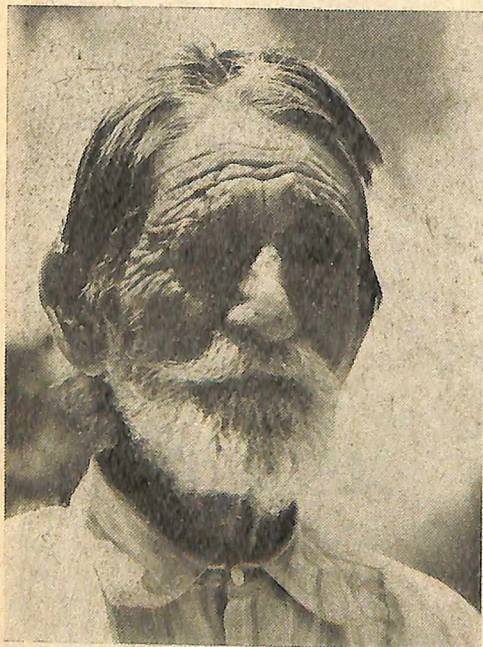
Dollars

De Kamer van Koophandel op Curaçao zond het volgende telegram aan de Minister van Financiën in Den Haag:

De Kamer van Koophandel en Nijverheid op Curaçao richt zich bij deze tot Uwe Excellentie om haar volledige instemming te betuigen met de door de Curaçaosche Bank genomen maatregelen, teneinde onze dollarvoorziening te waarborgen. Waar de Nederlandse Antillen levensmiddelen en andere essentiële levensbehoeften uit dollarlanden moeten betrekken is dollarvoorziening van dit Staatsdeel van levensbelang. Ter voorkoming van verdere stagnatie in handel en industrie, derhalve verlamming in het economisch bedrijf, roept zij Uwer Excellenties gewaardeerde medewerking in teneinde voortzetting van onze dollarvoorziening met de meeste urgentie te bewerkstelligen.

Andere telegrammen van dezelfde strekking door andere instanties, zijn eveneens verzonden. Het is een ernstige zaak, deze dollar-aangelegenheid. Men is zich, dunkt ons, in Nederland te weinig bewust van die ernst. Daarom hadden wij gewenst dat het bovenstaande telegram ook in de Nederlandse pers een plaatsje had gevonden. Maar wij hebben het daar niet aangetroffen. De Nederlanders die nog wel eens een prettig pakje uit Curaçao kregen ondervinden er zelfs de terugslag van, want de administrateur van Financiën heeft bekend doen maken dat „in verband met de bijzondere omstandigheden" de verzending van postpakketten en kleine pakketten naar het buitenland met ingang van 16 September voorlopig is gestaakt. Daar gaan (voorlopig) onze maandelijksse cigarettens uit Curaçao in rook op!

Een oude man te Simpsons Baai op Sint Maarten

Gelijk

Onlangs maakten wij melding van een merkwaardig kort geding door mr. F. J. H. ingesteld tegen het gouvernement van Curaçao, teneinde een voorlopige uitspraak te verkrijgen omtrent de vraag of hij al of niet het gebiedsdeel moest verlaten zoals het gouvernement had bevolen. Het Hof van Justitie heeft nu in hoger beroep uitspraak gedaan en mr. H. niet ontvankelijk verklaard in de door hem gestelde vordering met het gevolg dat hij inmiddels het gebiedsdeel werd uitgewezen en op transport gesteld is naar de plaats, waar hij zich bevond, vóór hij Aruba bezocht, namelijk Curaçao, de hoofdstad van Venezuela. Zo is het Gouvernement tenslotte in het gelijk gesteld.

Benoeming

In de vacature V. E. Henriquez heeft de gouverneur tot lid van de Staten benoemd de heer Floris Visser, procuratiehouder van de bekende firma Henderson (de toko van de Isla). De heer Visser is „Hollander", voorzitter van de radiovereniging Curom, vice-voorzitter van het Algemeen Nederlands Verbond, Voorzitter van de afdeling Curaçao van de Nederlandse Smalfilmliga. Bij deze benoeming moge worden aangetekend dat de heer Visser protestant is, dat hij (voor zover wij weten) tot geen politieke partij behoort en dat hij nu de derde „Hollander" in het Statencollege is (niet mr. Desertine en mr. van der Meer). Het was — met het oog op het quorum der Staten — noodzakelijk dat de vacature spoedig werd aangevuld en dit is dan ook zeer snel geschied. Men zou den nieuw benoemde gerust „De Snelle Visser" mogen noemen....

Begroting

Hoe groot de welstand der Nederlandse Antillen is blijkt wel uit het feit dat de begroting 1947 het bedrag van f 45.200.000 (Curaçao's Courant) te boven gaat. De Gouverneur heeft de 2de en 3de aanvullende begroting 1947 bij de Staten ingediend. Wij zullen te dezer plaatse niet in details treden, doch alleen vermelden dat de Gouverneur het noodzakelijk en geoorloofd acht om de jaren 1947, 1948 en 1949 geld te lenen voor een totaal bedrag van f 17.500.000, welk bedrag nodig zal zijn voor havenbouw op Aruba en op Curaçao, voor de bouw van een bestuurskantoor, voor oeververbinding te Willemstad, voor volkswoningbouw en voor vreemdelingenverkeer. De kapitaaldienst eist van de begroting een bedrag van ruim 16 miljoen.

Beekenburg

Beekenburg, het antieke fort aan Caracasbaai is geheel gerestaureerd en feestelijk in gebruik genomen als recreatieoord voor militairen. Dit fort is genoemd naar Nicolaas van Beek, die in het begin van de 18e eeuw directeur was van Curaçao. Behalve de prachtige ligging van het Fort als recreatieoord is het belangwekkend eraan te herinneren, dat het historische grond is. In 1805 werd het Fort verdedigd tegen een aanval van de Engelsen, die het van de Cabrietenberg af beschoten. Een stout-

Een man te Philipsburg op Sint Maarten

moedige beklimming van deze berg aan de steile zijde door de burgerwacht onder leiding van Brion deed deze overval van de Britten op een mislukking uitlopen. Zo is een typisch stukje oud-Curaçao tot nieuw leven gewekt, iets dat altijd belangwekkend is voor hen die dit merkwaardig eiland met zijn merkwaardige historie en zijn zozeer aparte bekoorlijkheid, liefhebben.

Diversen

Ir C. M. Bakker maakt, in opdracht van de N.V. Maatschappij tot Exploitatie van Hotelbedrijven, een studie in Miami en elders van het moderne hotelwezen; het gaat om het plan voor de bouw van een hotel op Parasassa, aan de ingang van het terrein van de Piscadera-Club....; de heer Luis H. Daal is directeur-hoofdredacteur van het Dagblad La Prensa geworden....; er is een maandblad voor de landmacht op Curaçao verschenen „De Band" (gedurende de oorlog had men er óók een soldatenblad dat „Vuur!" heette; de terminologie wordt vreedzamer)....; dr. Andrez Julio Espinal, die gedurende enige jaren Consul van de Dominikaanse Republiek in Curaçao was is opgevolgd door de heer Miguel Angel Monclus; de korte gestalte van Espinal was populair in Willemstad en hij was een van de beste redenaars bij plechtige gelegenheden....; Zuster Jo Scholte, een verpleegster die vele vrienden op Curaçao had is op Sumatra aan malaria overleden, zij was een voorbeeld van menslievendheid....; de parochie van Santa Maria heeft haar eeuwfeest gevierd....; ir. W. Fontein van de Centrale Noord van het gemeentelijke Energiebedrijf Amsterdam is op Aruba gekomen om er de electriciteitsvoorziening, die onvoldoende is, te bestuderen en te adviseren omtrent verbetering daarvan....; de schilder E. J. Ligtelijn houdt een tentoonstelling van zijn Curaçaose landschappen en stadsgezichten....; Ricardo Odnoposoff heeft een violrecital op Aruba gegeven....; een afdeling van de Lions International is op Aruba opgericht.

EL.

AFDELING 's GRAVENHAGE

CORRECTIE WINTER-PROGRAMMA

Woensdag 22 Oct. Diligentia in stede van 20 Oct.
Woensdag 29 Oct. Pulchri Studio in stede van
lezing, een filmavond van Onze Vloot.
Spreker afwezig.

Afdeling Apeldoorn

De leden, die de boeiende causerie van ds. Sillevius Smitt misten, omdat er geen plaatjes werden vertoond, hadden ongelijk. Ds. Sillevius Smitt's lezing heeft geen plaatjes nodig. Men „ziet" hem ook zo wel tussen zijn jongens.

Denken de leden vooral aan de lezing met lichtbeelden van de heer P. M. Legêne in de Poort van Kleef, Marktplaats 11, op Donderdag 30 October des avonds 8 uur?

De bestellingen op de Kalender komen al los. Hiervoor naar het Secretariaat Bosweg 37, tel. 3263.

Afdeling Friesland

De afd. Friesland hield 16 September een geslaagde bijeenkomst in de Harmonie te Leeuwarden. Na het welkomstwoord van de secretaris, de heer J. Keur, die in plaats van de door ongesteldheid verhinderde voorzitter, de heer J. W. Geesink, het woord voerde, werd overgegaan tot het vertonen der film „Indische flitsen", welke film door de aanwezigen zeer werd gewaardeerd. Binnenkort zullen nog een tweetal kleurenfilms over Oost- en West-Indië vertoond worden.

Nieuwe leden

De aandacht wordt erop gevestigd, dat bij toetreding na 31 October 1947 als lid van de Koninklijke Vereniging „Oost en West", de toetredende bij betaling van de contributie à f 6.— geacht wordt tevens aan de betalingsplicht voor 1948 te hebben voldaan. (Art. 5 H.R.). Practisch genieten bedoelde nieuw-toetredenden dus de voordelen van het lidmaatschap, waaronder de ontvangst van het verenigingsorgaan, twee maanden gratis.

Maleise les

Leden, die genegen zijn Maleise lessen te geven worden verzocht hun namen en adressen op te geven aan de redactie. Het ligt in de bedoeling deze namen en adressen nu en dan in het verenigingsorgaan te publiceren.

een leerzame order

Enige tijd geleden heeft de Oost-Indonesische minister van voorlichting, de heer Tahya, in een mededeling betreffende een bezoek, dat hij aan de bevrijde gebieden op Java gebracht heeft, o.a. melding gemaakt van de vondst van een geheime order van de republikeinse minister van defensie en getekend door de kolonel Martono Brotokoesomo, hoofd van de Inspectie Strijdbureau. De order was gericht tot het hoofd van de inspectie van geheel Java en Madoera. In aansluiting op de mededeling van Minister Tahya kan nader gemeld worden, dat de volledige tekst van deze order (genummerd 58/P) als volgt luidt:

Aan

het Hoofd van de Inspectie geheel Java en Madoera.

Ofschoon de Linggadjadi-overeenkomst reeds is getekend, geven wij — ons spiegelend aan de koloniale oorlog te Viet Nam — de volgende opdracht aan alle inspecties van het strijdbureau:

1. Kader op te leiden in de desa's langs de wegen teneinde verbindingen tot stand te brengen tussen de voorste en achterste linies en langs het strand.

2. Kader op te leiden in de omliggende desa's voor: a. verdediging of vernieling van bruggen; b. verdediging of vernieling van fabrieken; c. de belangrijke ondernemingen en het besef bij te brengen van de strijd der ondernemingsarbeiders tegen de kapitalisten.

3. De P. I. K., die reeds een maand in opleiding, is, voor de tweede maal op te leiden.

4. Een berichtendienst van stad tot stad met verbindingen van desa tot desa tot stand te brengen.

OOST WEST KALENDER 1948

Deze kalender kunt U nu reeds bestellen. Toezending geschiedt in volgorde van bestelling direct na het verschijnen. De fraaie pentekeningen in 5 kleuren van Ir MacLan Pont geven iets nieuws, n.l.: Nederlandse, Oost-Indische en West-Indische episoden uit de mythologie dezer volken, toegelicht met sagen en legenden.

De prijs van de kalender is f 2.75. Zij is te bestellen bij het Hoofdbestuur, Dr. Kuyperstraat 5, Den Haag, en bij de secretaris Uwer afdeling; na het verschijnen kunnen zij bij de secretariaten der afdelingen tegen contante betaling van f 2.75 worden afgehaald. Toezending van de kalender per post geschiedt na storting van het bedrag van f 2.75 plus f 0.15 portiekosten op postrekening 14574 van het Hoofdbestuur der Kon. Ver. Oost en West te Den Haag. Voor het zenden naar Oost- en West-Indië wordt f 0.20 extra portiekosten en naar het buitenland f 0.35 extra berekend. De kalender kan ook aangetekend worden verzonden naar Indië en het buitenland. Voor aantekengeld f 0.15 extra. Men geve de adressen duidelijk en volledig op, liefst getypt of in blokletters.

5. De kaders in de desa's een goede opleiding te geven in het handgranaat werpen (zoals bij de Boroboedoer).

6. Personen aan tewijzen, die de bruggen moeten vernietigen. Na aanwijzing en beschikbaarstelling van de benodigde middelen, dient het leger hiervan in kennis te worden gesteld, waarna order van het leger met betrekking tot het tijdstip, waarop tot vernietiging kan worden overgegaan, dient te worden afgewacht.

7. Ondeugdelijke wegversperringen door goede te vervangen. De betrokken desa inspecties dragen terzake de verantwoordelijkheid voor een goede gang van zaken.

8. De sub 1 t/m 7 gemelde bevelen 3 weken na ontvangst van dit schrijven beginnen uit te voeren en rapport uit te brengen aan de Algemene Inspectie.

AANWIJZING:

1. Rapporteert, hoeveel bruggen noodzakelijk met dynamiet ondermijnd moeten worden en zendt een doordruk van dit rapport aan de Algemene Inspectie door middel van een koerier.

2. Haal bovengenoemde dynamiet af, een week nadat het rapport gezonden is.

den 15 April 1947.

MINISTER VAN DEFENSIE.

Het Hoofd van de Inspectie Strijdbureau (w.g.) Kolonel Martono Brotokoesomo.

Het merkwaardige van deze order is — zoals de heer Tahya — ook reeds deed uitkomen dat zij uitgegeven werd op 15 April 1947, d.i. precies 20 dagen na de plechtige ondertekening van Linggadjadi.

Men vraagt zich slechts af, welke instructies van deze soort opnieuw gegeven zouden worden op de dag zelf, waarop wij opnieuw met deze Republiek een overeenkomst zouden aangaan....

als wilde dieren...

Ik ben toevallig in het hospitaal te Salatiga, als daar een man wordt binnengebracht. Achter de stretcher lopen een Javaan met zijn vrouw, ditmaal geen armelijke typen, zoals meestal, maar een behoorlijk gekleed en gezond uitziend paar. Ik ga even naderbij als de draagbaar wordt neergezet en de dokter de deken opheft, die de gewonde of dode — wat is het? — bedekt. Daar ligt geen mens, maar een arm wezen, zo gekorven en gesneden, dat er nauwelijks vorm meer aan de ledematen te ontdekken is. Wij gaan terug om het kreunen niet te horen als hij opgetild en verder gedragen wordt naar de primitieve operatietafel. Wij hadden meer gezien dan we verdragen konden, aan bloedend vlees en gapende wonden. Dat was tien uur in de ochtend, om twee uur was een dokter nog bezig met de operatie van de patiënt. Bloedtransfusie en daarna urenlang wonden hechten, wonden hechten. Wij prafën wat met de Javaanse familie, die de ouders blijken te zijn van de gewonde. Ze komen uit kampong Blotongan bij de vierde paal aan de weg van Salatiga naar Toentang, midden in ons gebied. Hun zoon heet Amatoeroem en is zo toegetakeld door rampokkers. „Was hij dan lid van de kampongpollitie?” Neen, die nacht om ongeveer twee uur was er op zijn deur geklopt. Hij was naar buiten gegaan. Daar waren mannen met licht. Zij hadden hem met hun klewangs bewerkt, anderen waren het huis binnengedrongen en hadden geroofd wat van hun gading was. Ze waren wel met vijftig man geweest, horen we enigszins sceptisch. Het is immers niet waarschijnlijk, dat de dieven in zo'n grote groep vlakbij onze posten zouden opereren. Verder weten ze niets. De rest van hun woorden zijn een herhaling van wat wij reeds weten.

Wij vragen nog even aan een van de doktoren over de wonden. Het is een verhaal van een gespleten schedel, bovenarmen opgehaakt, diepe wonden in de rug, een van de longen zichtbaar.... Wat is er nog heel aan deze man? Amataroem ligt daar met opengerikt lichaam, omdat hij binnen Nederlands gebied woonde. Niet omdat hij ons op enigerlei wijze had geholpen. Wij kenden hem niet voor hij op deze wijze onder onze aandacht kwam. Zijn eigen landgenoten massacreerden hem, zoals er bijna iedere nacht Javanen afgeslacht worden door de helden, die ver om de Nederlandse posten heensluipen en als er van vijand gesproken mag worden hun eigenlijke vijand uit de weg gaan om onschuldigen aan te grijpen. Hun doel is immers niet de honderd procent Merdeka, maar de honderd procent vrijheid om te stelen wat zij willen. Onder zijn werk zegt de chirurg bittere woorden, maar intussen werkt hij urenlang om dit arme menskind in leven te houden....

arm volk

Hoog in de Preanger-bergen, op meer dan 1600 m boven zee, ligt de theeonderneming Sedep. Evenals bijna alle ondernemingen heeft ook Sedep een gelijknamige kampong, waar het werkvolk van de onderneming gehuisvest was. Wij hebben deze kampong bezocht, zo schrijft men ons uit Bandoeng. Met een luidsprekerwagen zijn we van Bandoeng de bergen in getrokken tot voorbij Pengalengan, om in de verschillende kampongs de mensen toe te spreken. De kampong Sedep is echter niet per auto te bereiken, ligt een paar honderd meter van de grote weg af. De luidsprekers zullen op de grote weg worden opgesteld. Terwijl het technisch personeel hiermede bezig is, loop ik de kampong in. Alles lijkt verlaten, overal doodse stilte. Waar zijn de bewoners? Verschillende huizen dragen duidelijk het teken van bewoond te zijn. Niemand laat zich echter zien. Als ik de kampong verder doorloop, zie ik eindelijk vlak bij de kleine moskee het eerste teken van leven. Blijkt een mens te zijn, een vrouw. Zij probeert zich bij mijn nadering te verstoppen. Dit eerste levende wezen dat ik te zien krijg, is een geraamte gelijk, omhangen met een stuk van een oude zak. Zij zit daar neergehurkt vlak tegen de moskee alsof ze dit plaatsje uitgezocht heeft om te sterven. Ik loop door, wil haar niet storen, kan deze ellende ook niet goed aanzien. Dan klinkt van de grote weg marsmuziek door de luidsprekers. Deuren zie ik open gaan en de bewoners komen naar buiten. Zijn dit mensen? Staan de doden weer op? Het lijken geraamten, die op het geluid van deze muziek uit hun graf opstaan. Sommigen zijn te zwak om te lopen en komen kruipend naar buiten. Ze kijken omhoog naar de hemel. Dit moois kan niet van deze aarde komen. Deze aarde waar zij reeds mee hebben afgerekend, waar zij niets meer van verwachten dan een verlossende dood. Een dood door ondervo-

ding en indien deze niet spoedig komt, zullen de blanda's komen en hen allen vermoorden. Dat hebben de TRI-soldaten hen verteld. Daarom is alles wat nog sterk genoeg was, gevlucht. Nu horen ze daar die als uit de hemel komende muziek, zien een Blanda in hun midden staan, die vertelt dat zij niet bang moeten zijn, want dat deze muziek afkomstig is van een auto, die op de grote weg staat. De muziek zwijgt en dan klinkt daar duidelijk door de hele kampong een rustige Soendanese stem, die vertelt, dat de Blanda's gekomen zijn om te helpen, dat er morgen een auto van het Rode Kruis zal komen met medicijnen, rijst en kleding. Er verschijnt op hun uitgeteerde gezichten een ongelovige glimlach bij het horen van al deze beloften. Hoevele van deze beloften hebben zij de laatste tijd niet te horen gekregen. Wat is er van al deze beloften terecht gekomen. Wat hebben zij niet verwacht van het Merdeka. Het Merdeka, dat hun niets anders gebracht heeft dan honger, ellende en terreur. Ik heb daar gestaan midden tussen deze ongelukkige mensen met tranen in mijn ogen, vervuld van een diep medelijden. Arme mensen! Arm volk!

«VESTA»

Maatschappij van
Levensverzekering N.V.,
gevestigd te Arnhem,
Jansbuitensingel 5,

verzoekt aan gerepatriëerde polis-houders hun adres aan haar bekend te maken, indien zulks nog niet werd gedaan en vestigt er de aandacht op, dat verzekeringen, waarvan de waarde wordt overtroffen door de bestaande premieschuld, vermeerderd met eventuele polisbelening en rente, worden geroyeerd, indien niet deze schuld wordt voldaan of een afbetalingsregeling getroffen.

Voor
speciaal *Indische Rijsttafel*

Café-Restaurant „WEST-END”

Telefoon 84817
81576
86075

AMSTERDAM, Overtoom 87
Aanbevelend: W. Planje

INDISCHE GEBRUIKSARTIKELN GEVRAAGD
voor levensmiddelen-etelages geschikt
(lappen, gebruiksvoorwerpen,
snuisterijen, en wajangpoppen).

HUPKES, Rijnkade 92, ARNHEM, Telefoon 22151

F. KLOOS EN ZONENS
WERKPLAATSSEN N.V.

TELEF. K 1859, 251
KINDERDIJK Z.H. ROTTERDAM 72886

STAALCONSTRUCTIES:

BRUGGEN

KRAANBANEN

SLUISDEUREN

KANTOORGEBOUWEN

LANDBOUWSCHUREN

FABRIEKSGEBOUWEN

HOOGSPANNINGSMASTEN

SPOORWEGMATERIAAL:

WISSELS

KRUISINGEN

LANDBOUWMACHINES:

DORSMACHINES

DRAADSTROPERSEN

AARDAPPELROOIMACHINES

**N.V. GEBR. VAN UDEN'S
SCHEEPVAART & AGENTUUR MIJ**

Zee- en Kustvaartrederij
Bevrachtingen
Transportovername
Rijnvaart, Expeditie

©

Lijndiensten:

I HAVENLIJN

Antwerpen-Oostkust Zuid-Amerika v.v.
3 wekelijkse afvaarten
Compania Argentina de Navegacion
Dodero S.A.
Rotterdam-Oostkust Zuid-Amerika v.v.

II ROTTERDAM-SONT LIJN

Rotterdam-Denemarken en Zweden v.v.
Twee maal per week afvaarten

III NEPTUNE-DIENST

Rotterdam-Strassbourg en Basel v.v.
Dagelijkse afvaarten

AANNEMER/BEDRIJF

**bouw-
beton-
hei-
waterwerken**

Kantoren:

Dordrecht, Kromhout 65-67, Telefoon 4935
Den Haag, Fr. Maelsonstraat 45, Telefoon 553844
Rijswijk ZH, Haagweg 119, Telefoon 118498

J. & K. SMIT's | Scheepswerven
KINDERDIJK | Machinefabrieken

Baggermaterieel

Goud- en Tinmolens

Zeesleepboten

Vracht- en Passagiersschepen

Stoommachines

Scheeps- en Landketels

SMIT-M. A. N.

DIESELMOTOREN

Restaurant „Corner House”

ROTTERDAM

Telef. 31764 Mathenesserplein 31

Golfcarton en Papierwarenfabriek N.V.

DE BRON
VAN PAKPAPIER
EN GOLFCARTON

Nijverheidstraat 39-49,
Rotterdam
Telefoon 72714
(2 lijnen)

VAN HATTUM & BLANKEVOORT

BEVERWIJK

Telef. 3341 (K2510)

HAARLEM

Telef. 10858 (K 2500)

BAGGERWERKEN

BETONWERKEN

GRONDWERKEN

PHS. VAN OMMEREN'S SCHEEPVAARTBEDRIJF N.V.

ROTTERDAM

Cargadoors - Expeditours

Zeerederij (vracht- en tankvaart)

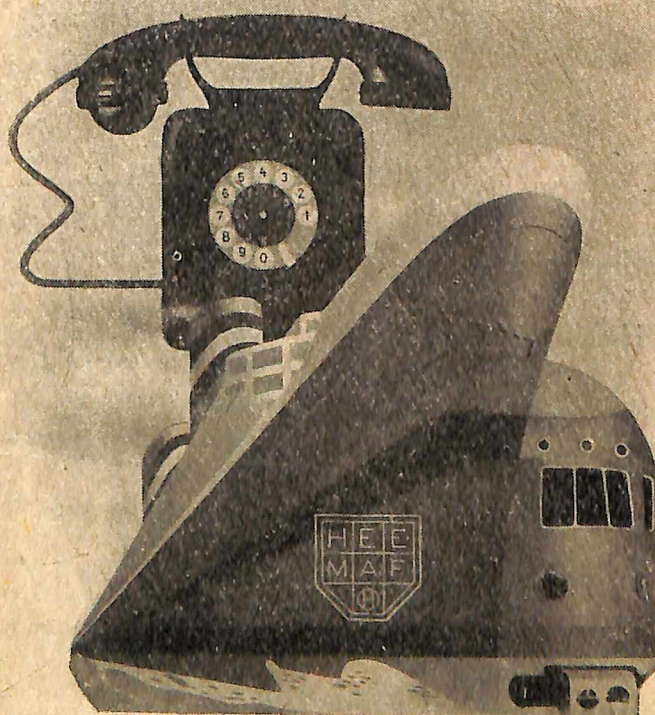
Riviertankrederij

Tankopslagbedrijf

Algemene- en Tankchartering

Agenten van geregelde lijnen op:
Verenigde Staten, Canada, Zweden, Groot Brittannië
en Ierland.

Eigen kantoren te:
Amsterdam, Londen, Antwerpen, Brussel, Gent, Parijs,
Straatsburg, Hamburg, Düsseldorf en New York.

VOOR ELECTRICITEIT
HEEMAF
HEEMAF IN HET VERKEER